

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstoogmerk

Verslijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 1.000 fr. per jaar

Postrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Prof. Mr. Ridder René VICTOR, Britselei 40, 2000 Antwerpen

HET ITALIAANS REGIONALISME EN DE BELGISCHE GRONDWETSHERZIENING

A. Inleiding.

Men kan niet ontkennen dat de Belgische grondwet van 1831 het beginsel van de eenheidsstaat heeft gehuldigd, met weliswaar een bepaalde vorm van decentralisatie op gemeentelijk en provinciaal niveau. Kenmerkend voor de bevoegdheid van deze plaatselijke besturen is dat de uitoefening ervan onderworpen wordt aan het wettigheids- en het opportuniteitsbezoek van het centraal bestuur. De administratieve decentralisatie moet onderscheiden worden van de politieke decentralisatie die bestaat wanneer de gemeenschap die ervan geniet, enerzijds over het recht beschikt deel te hebben aan de vorming van de staatswil en anderzijds het recht heeft voor zichzelf regelen vast te leggen die niet afhangen van enig ander hoger gezag. Bij een politieke decentralisatie zal de groepering over de wetgevende macht beschikken wanneer zij niet afhangt van een controle van hogerhand, maar enkel gebonden is door de federale grondwet ⁽¹⁾.

Ongetwijfeld zullen de beoefenaars van de politieke wetenschap zich diep kunnen buigen over de termen van de Belgische grondwetsherziening van 24 december 1970. De indeling van het grondgebied in gewesten, taalgebieden en cultuurgemeenschappen, doet de vraag rijzen of het beginsel van de eenheidsstaat ongeschonden gehandhaafd bleef, terwijl anderzijds niet kan beweerd worden dat men een federale staat zou hebben ingericht.

Tussen de eenheidsstaat die de administratieve decentralisatie kent en de federale staat, met zijn politieke decentralisatie, beweegt zich het politiek regionalisme. Het is een formule die aangewend wordt sedert de afkondiging van de Spaanse grondwet van 7 december 1931 ⁽²⁾.

B. Italië.

1. Tendenzen.

Als rechtsvergelijkend element voor het Belgisch constitutioneel recht, lijkt ons een kort overzicht van het Italiaans regionalisme niet van belang ontbloot. De regionalistische tendenzen zijn zo oud als de pogingen tot eenmaking van de deelstaten van het Italiaanse schiereiland. De eenmaking van het Italiaans koninkrijk werd uitgeroepen op 17 maart 1861 en juridisch vastgelegd met een reeks wetten in 1865 ⁽³⁾. Na de eeuwwisseling

waren de katholieke en socialistische partijen, in tegenstelling tot de liberale partij, gewonnen voor een regionalisering van de staatsstructuren. Het hoeft vanzelfsprekend niet te worden onderstreept dat Mussolini iedere idee van regionalisme als uit den boze beschouwde.

Wanneer na de bevrijding een nieuwe Italiaanse grondwet werd voorbereid, bestonden diverse redenen voor een gunstig klimaat ten overstaan van het regionalisme. In de eerste plaats was het regionalisme de weerspiegeling van het antifascisme ⁽⁴⁾. Anderzijds waren separatistische krachten aan het werk in Sicilië en ondervond men heel wat last met Sardinië, Zuid-Tirol en de streek van de Val d'Aosta, met haar gedeeltelijk franssprekende bevolking. De Italiaanse geschiedenis, het reliëf, het klimaat en de economische voorwaarden vormden ook een goede bestaansreden voor regionalistische betrachtingen. Het groot verschil tussen het rijke Noorden en het arme Zuiden vormde na de tweede Wereldoorlog één van de meest ernstige problemen voor de Italiaanse politiek.

In dat klimaat ontstond de Italiaanse grondwet van 27 december 1947. Na haar afkondiging en na de bekrachtiging van de statuten van de gewesten met *bijzonder statuut* met name Sicilië, Sardinië, Val d'Aosta en Zuid-Tirol op 26 februari 1948 ⁽⁵⁾, luwt het enthousiasme voor het politiek regionalisme en het zal nog 22 jaar duren vooraleer de 15 gewesten met *gewoon statuut* hun gekozen organen zullen krijgen. De wet van 10 februari 1953 regelt de oprichting en de werking van de gewestelijke organen ⁽⁶⁾. Deze wet werd gedeeltelijk gewijzigd door de wetten van 16 mei 1970 en 23 december 1970 ⁽⁷⁾. De wet van 17 februari 1968 bevat de normen voor de verkiezing van de regionale raden van de gewesten met *gewoon statuut* ⁽⁸⁾, terwijl de wet van 16 mei 1970 de financiële bepalingen bevat voor de werking van de gewesten met *gewoon statuut* ⁽⁹⁾. De verkiezingen voor de samenstelling van de gewestelijke organen met *gewoon statuut* gingen voor het eerst door op 7 juni 1970.

2. Grondwettelijke bepalingen.

a) Beginselen.

Wanneer wij de bepalingen nagaan die in de Italiaanse grondwet de gewesten aanbelangen, moeten wij voor-

eerst de aandacht vestigen op de inhoud van artikel 5: «De republiek, één en onverdeelbaar, erkent en bevordert de plaatselijke autonomie; zij verwezenlijkt in de diensten die van de Staat afhangen zo uitgebreid mogelijk de administratieve decentralisatie; zij past de beginselen en de methodes van haar wetgeving aan aan de vereisten van de autonomie en de decentralisatie.»

Artikel 5 bevat niet alleen de plechtige en theoretische, doch ook de juridische verklaring dat de Staat één en ondeelbaar is. Deze bepaling heeft een onmiskenbare betekenis, wanneer de grondwet, naast dit beginsel het principe van de geleidingen en taakverdelingen vooropstelt. Die eenheid belet niet dat de Staat zich moet aanpassen aan de noodwendigheden van de autonomie en de decentralisatie.

De voorschriften van dit artikel worden thans verwezenlijkt.

De oprichting van de gewesten met gewoon statuut op hetzelfde ogenblik als de verwezenlijking van de autonomie, kan een daadwerkelijke decentralisatie in de hand werken die een gunstige invloed zal doen gelden op de herinrichting van de centrale besturen⁽¹⁰⁾.

De wet van 18 maart 1968 gaf een delegatie aan de regering om die decentralisatie te verwezenlijken. Omdat zij niet gekoppeld was aan de oprichting van de streken, kwam van de opgelegde taak niets terecht. Een verlenging van deze opdracht door de wet van 28 oktober 1970 kan thans de reorganisatie mogelijk maken omdat inmiddels de gewesten met normaal statuut tot stand kwamen. Deze wet eist dat het aantal directies-generaal en afdelingen moet verminderd worden in verhouding tot de overdracht der functies aan de Streken.

In artikel 114 van de grondwet wordt gesteld dat «de Republiek onderverdeeld is in gewesten, provincies en gemeenten.» Dit betekent dat de gewesten, zoals de andere territoriale organen, een integrerend deel uitmaken van de Staat, van hem hun ontstaan verwerven, hun machten en bevoegdheden.

Artikel 115 preciseert dat de gewesten als autonome lichamen worden opgericht met eigen machten en bevoegdheden volgens de beginselen vastgelegd in de Grondwet.

Voor de gewesten met gewoon statuut moet dit artikel onmiddellijk in verband gebracht worden met het voorschrift van artikel 123. Dit vereist dat ieder gewest een eigen statuut moet uitwerken dat de regels vaststelt voor de interne werking van het gewest, in overeenstemming niet alleen met de Grondwet, maar ook met de wetten van de Republiek.

Aan de aandacht van de lezer wordt het tweede lid van artikel 123 onderworpen dat wil dat het statuut waarover beraadslaagd wordt door de gewestelijke Raad, met absolute meerderheid van zijn leden moet goedgekeurd worden door een wet van de Republiek.

b) Bevoegdheden.

Uiterst belangrijk is de bepaling van artikel 117. Het stelt dat voor de aangelegenheden die met name worden opgesomd in dat artikel, het gewest over de wetgevende bevoegdheid beschikt binnen de grenzen van de grondbeginselen vastgesteld door de wetten van de Staat, en op voorwaarde dat deze normen niet in strijd zijn met het nationaal belang en met dit van andere gewesten.

Deze aangelegenheden zijn:

de inrichting van de diensten en de administratieve lichamen die afhangen van het gewest; de omschrijving van de gemeenten; de plaatselijke stedelijke en landelijke politie; markten en foren; openbare weldadigheid en bijstand inzake gezondheid en hospitalisatie; technisch

onderwijs en bijstand inzake schoolwezen; plaatselijke musea en bibliotheken; stedenbouw; toerisme en hotelnijverheid; openbaar vervoer van regionaal belang; wegen; waterleidingen en openbare werken van regionaal belang; scheepvaart en binnenhavens; mineraal en termaal water; groeven en venen; jacht; visvangst in de binnenwateren; landbouw en bosbeheer; ambachtswezen; andere aangelegenheden aangeduid in constitutionele wetten.

De inhoud van artikel 117 onderstreept het onderscheid tussen de autonomie die werd toegekend aan de gewesten en deze waarmee de provincies en de gemeenten begiftigd zijn. De gewesten oefenen in de aangewezen aangelegenheden de wetgevende bevoegdheid uit.

Daarnaast worden, aldus artikel 118, door de gewesten ook de administratieve functies uitgeoefend die verband houden met de aangelegenheden waarover sprake in artikel 117.

De inhoud van hetzelfde artikel geeft aanleiding tot de studie van de grenzen, die gesteld zijn aan de wetgevende bevoegdheid van de gewesten met gewoon statuut. Hierop komen wij terug na het overzicht van de constitutionele bepalingen.

c) Organen.

Luidens artikel 121 van de grondwet omvatten de organen van de streek de gewestelijke raad, het gewestelijk college en de voorzitter van het gewestelijk college. De gewestelijke raad oefent de wetgevende en verordenende bevoegdheden uit, hem toegekend door de grondwet en door de wetten. Het gewestelijk college is het uitvoerend orgaan van de streken, terwijl de voorzitter van het gewestelijk college de gewestelijke wetten en reglementen afkondigt en de administratieve functies leidt die door de Staat aan het gewest werden gedelegeerd. Hierbij richt hij zich naar de instructies van de centrale regering.

De grondwet bepaalt ook dat een regeringscommissaris die in de hoofdplaats van het gewest verblijft, toezicht houdt op de administratieve functies die uitgeoefend worden door de Staat, en deze ordent met de bestuurlijke functies die uitgeoefend worden door het gewest⁽¹¹⁾.

d) Financiële middelen.

Tijdens de besprekingen die de grondwetgevende vergadering heeft gewijd aan de oprichting van de gewesten, werd lang aandacht besteed aan de financiële middelen die de gewesten zouden ter beschikking gesteld worden. Het was immers moeilijk een compromis te vinden tussen de gewestelijke financiële autonomie en de financiële centralisatie die technisch en politiek noodzakelijk blijkt. Een voorzichtige grondwettelijke tekst werd opgesteld die bepaalt dat de gewesten de financiële autonomie bezitten onder de vormen en binnen de grenzen vastgesteld door de wet, die deze autonomie coördineert met de financiën van de Staat, van de provincies en van de gemeenten. Aan de streken wordt, in verhouding tot hun behoeften, de bevoegdheid toegewezen belastingen te heffen, terwijl een deel van de belastingen die aan de schatkist toekomen, aan de gewesten wordt overgemaakt⁽¹²⁾.

e) Controlemiddelen.

De controlemiddelen die de Staat ter beschikking staan, vormen een goede toetssteen om er zich rekenschap van te geven of de unitaire dan wel de federaliserende tendenzen het overwicht halen. In Italië bestaan controlemiddelen van drieërlei aard.

In de eerste plaats wordt toezicht uitgeoefend op de

wetgevende activiteit van de gewesten. Op dit niveau bestaat enige gelijkenis met het stelsel dat toegepast wordt in een groot deel van de federale staten. De Italiaanse grondwet bepaalt dat wanneer de regering meent dat een wet, die goedgekeurd werd door de gewestelijke raad, de bevoegdheid overschrijdt van het gewest of strijdig is met de nationale belangen of deze van andere streken, zij binnen een termijn van 30 dagen deze wet terugzendt naar de gewestelijke raad. Indien hij deze wet opnieuw stemt, ditmaal met de absolute meerderheid van zijn leden, kan de regering binnen de 15 dagen het vraagstuk van grondwettigheid opwerpen voor het Constitutioneel Hof of het vraagstuk van opportuniteit wegens belangenconflict voor het Parlement. Ingeval van twijfel over de vraag of het Constitutioneel Hof of het Parlement bevoegd is, beslist het Constitutioneel Hof aan wie de bevoegdheid toekomt⁽¹³⁾.

De tweede soort controlemaatregelen heeft betrekking op de bestuurlijke en financiële activiteit van de gewesten. Op dat vlak vinden wij de *procédés* terug van het voogdijtoezicht dat geldt in de eenheidsstaten. Artikel 125 van de Italiaanse grondwet stelt dat de *wettigheidscontrole* over de administratieve handelingen van het gewest onder een gedecentraliseerde vorm wordt uitgeoefend door een staatsorgaan volgens de modaliteiten en binnen de grenzen vastgesteld door een wet van de Republiek. Terzake heeft de wet van 10 februari 1953 in iedere streek een controlecommissie ingesteld⁽¹⁴⁾.

De grondwettelijke bepaling stipuleert verder dat voor welbepaalde gevallen de wet de *controle over de opportuniteit*⁽¹⁵⁾ kan toelaten. Met een gemotiveerde vraag moet in dit geval het controleorgaan een nieuw onderzoek uitlokken, in te stellen door het gewestelijk orgaan, auteur van de betwiste rechtshandeling.

De grondwet heeft geen bepalingen opgenomen die toelaten dat de administratieve rechtshandelingen van de gewesten zouden kunnen gecontroleerd worden door middel van de goedkeuring, die beschouwd wordt als een overblijfsel van een tijd toen de plaatselijke besturen onderworpen waren aan het Staatspaternalisme⁽¹⁶⁾. De Italiaanse grondwet wil dat de controle uitgeoefend wordt onder de moderne vorm van de vraag tot een nieuw onderzoek (*riesame*). Het centraal bestuur kan, in aangelegenheden die de opportuniteit van de handelingen betreffen, het nieuw onderzoek opdragen aan de gewestelijke organen, en op hun beurt kunnen de gewestelijke organen deze vorm van administratief toezicht toepassen op de administratieve rechtshandelingen van de provincies en gemeenten.

Organen van administratieve rechtspraak van eerste aanleg moeten volgens de grondwet opgericht worden. Aan die wil werd zopas beantwoord door de wet van 6 december 1971 tot oprichting van gewestelijke administratieve rechtbanken⁽¹⁷⁾.

Het is op het gebied van de controle over de organen dat het Italiaans regionalisme zich verwijderd van de federalistische beginselen.

Als grondwettelijk beginsel⁽¹⁸⁾ is vastgelegd dat de gewestelijke raad kan ontbonden worden wanneer hij daden stelt die strijdig zijn met de grondwet of ernstige schendingen van de wet uitmaken, of wanneer hij niet gehoorzaamt aan de uitnodiging van de regering om het gewestelijk college of zijn voorzitter te vervangen die dergelijke daden zouden hebben gesteld of dergelijke schendingen zouden hebben gepleegd. De gewestelijke raad kan ook ontbonden worden wegens redenen van nationale veiligheid. De ontbinding vindt plaats met een gemotiveerd decreet van de President van de Republiek, na advies van de parlementaire commissie voor de gewestelijke aangelegenheden, die door een wet van de Republiek wordt ingesteld. Daarvoor zorgde de wet van

10 februari 1953⁽¹⁹⁾. Het ontbindingsbesluit benoemt een commissie van 3 burgers, die de kiezers oproept binnen de 3 maanden en die inmiddels de lopende zaken afhandelt.

3. Bespreking.

De ontwikkeling van het politiek regionalisme is een fenomeen dat men in verschillende West-Europese landen terugvindt. Onlangs heeft een grondwetswijziging in de Duitse Bondsrepubliek bepaalde bevoegdheden aan de Länder toegewezen. In Groot-Brittannië bezitten Schotland, Wales en Noord-Ierland een bijzonder statuut. Frankrijk twijfelt en zoekt. Italië is sinds 1 jaar volop aan het werk om aan de regionale instellingen een administratieve autonomie te geven. De Belgische grondwetswijziging van 24 december 1970 opent de weg tot de institutionalisering van gewestelijke organen.

De regionalisatie bloeit wegens de veroudering van de traditionele instellingen of gebiedsomschrijvingen, de wijziging van de omvang van de oude problemen en het ontstaan van nieuwe vraagstukken, zoals de uitrusting, de ruimtelijke ordening en de economische ontwikkeling. Planificatie en economische programmatie lijken onafwendbaar. Aan de verstikkende nationale bureaucratie worden verwijten toegestuurd.

Aan al die problemen weerstaat de Staat, maar hij ondergaat toch een gedaanteverwisseling⁽²⁰⁾.

Die tendenz is in Italië terdege merkbaar. De Italiaanse grondwetgever heeft in 1947 het gewest opgevat als een instrument met een politieke en administratieve finaliteit en bovendien met een economische doelgerichtheid, vooral in het arme zuiden. Op economisch niveau koos men toen de weg van de decentralisatie volgens het gewestelijk type om economische doeleinden te bereiken. Stilaan echter drong de nationale planificatie zich op als een noodzaak en dan ontstond tussen de programmatie en het gewest een dilemma. De oplossing werd gevonden door de inschakeling van het gewest in het kader van de planificatie.

In augustus 1965 werd, na beraadslaging van de ministerraad, het Interministerieel Comité voor de Economische programmatie (CIPE) opgericht dat geïnstitutionaliseerd werd door de wet van 27 februari 1967⁽²¹⁾. Naast een reeks ministers en technici maken de Voorzitters van de gewestelijke raden deel uit van dit Comité.

De economische programmatie duidt het best de diverse taken aan die voor de Staat en de gewesten zijn weggelegd.

In de Italiaanse democratie is de functie van de Staat vooral leidendgevend en coördinerend. Het gewest wordt een belangrijk instrument van raadpleging en uitvoering van de economische ontwikkelingspolitiek die de territoriale evenwichtsstoornissen moet verhelpen, waaronder vooral het zuiden — de Mezzogiorno — lijdt.

Omdat met de aanwas van de taken het centraal bestuur niet alle stadia van de interventiepolitiek kan beheersen, zijn de gewestelijke instellingen thans welkom.

Het is ons opgevallen bij de studie van de Italiaanse wetgevende activiteit dat in diverse domeinen waar de gewesten zullen kunnen optreden, de Staat reeds is tussengekomen. De ruimtelijke ordening werd geregeld door de wetten van 6 augustus 1967 en 19 november 1968.

Diverse wetten en decreten regelen de organisatie van het toerisme en van de landbouw. Het openbaar vervoer wordt thans beheerst door de wet van 27 juli 1967. De onderstand en de hervorming van het hospitaalwezen werden geregeld door een wet van 12 februari 1968 die een dienstgewijze decentralisatie heeft doorgevoerd met technische en administratieve inhoud.

Het zijn zovele domeinen die ook tot de bevoegdheid van de gewesten behoren.

Hoe zal de scheidingslijn getrokken worden tussen de bevoegdheid van de Staat en de gewesten voor de aangelegenheden die werden opgesomd in artikel 117 van de Italiaanse grondwet? De voorschriften van artikel 117 zijn voldoende soepel om brede opties toe te laten. De gewestelijke wetten en reglementen moeten de fundamentele beginselen eerbiedigen, vastgesteld in de wetten van de Staat. Zij mogen niet in strijd zijn met het nationaal belang en dat van andere gewesten.

In de eerste periode werd een nogal strakke opvatting gehuldigd van de zinsnede in artikel 117 volgens dewelke de gewestelijke wetgevende bevoegdheid zich moet bewegen «binnen de grenzen van de grondbeginselen vastgelegd door de wetten van de Staat».

De wet van 10 februari 1953 had de uitoefening van de normatieve bevoegdheid van het gewest afhankelijk gesteld van de uitvaardiging door de Staat van de gepaste kaderwetten. Deze «leggi-cornice» moeten de vereisten van de eenheid van de Staat in overeenstemming brengen met de autonomie van de gewesten en de unitaire richting verzekeren in de aangelegenheden die het onderwerp kunnen vormen van een gelijktijdige wetgevende bevoegdheid ⁽²²⁾.

Het Italiaanse parlement heeft die opvatting echter laten varen. De wet van 16 mei 1970 heeft vastgelegd dat de uitoefening van de regionale wetgevende bevoegdheid beperkt is door de beginselen zoals zij voortvloeien uit de daartoe geëigende wetten of zoals zij kunnen afgeleid worden uit de interpretatie van de bestaande wetten.

De afschaffing door de wetgever van 1970 van de verplichting tot uitvaardiging van kaderwetten wordt als juist en nuttig bestempeld door de rechtsleer ⁽²³⁾.

Tenslotte achten wij het nuttig te wijzen op de politieke opties die werden verkondigd bij de dagorde van de Italiaanse Senaat d.d. 18 december 1970. Toen werd aanvaard dat de vrijwaring van de nationale belangen en deze der andere gewesten, moet verwezenlijkt worden door het leiden en coördineren van de aangelegenheden, opgesomd in artikel 117 van de grondwet. Bovendien zal de methode van de systematische raadpleging van de gewesten toegepast worden die de sectoren van hun bevoegdheid kunnen aanbelangen. In het bijzonder zal hun deelneming verzekerd worden aan de voorbereiding en de toepassing van de nationale economische programmatie.

Wellicht worden de Italiaanse gewesten geroepen als toonbeelden van een democratische participatie en als nuttig instrument voor een politiek van economische ontwikkeling. Het gewest kan terzelfdertijd een orgaan zijn ten dienste van de centrale planning en een instrument van territoriaal bestuur.

C. Vergelijking.

Hoe verloopt de vergelijking met de nieuwe bepaling van artikel 107 quater van de Belgische grondwet? De toestand is slechts gedeeltelijk vergelijkbaar met de Italiaanse.

Wij moeten onderstrepen dat in België aan de op te richten gewestelijke organen geen wetgevende, doch alleen een verordenende bevoegdheid zal worden opgedragen. Zowel de plaats van de grondwettelijke bepaling als de parlementaire voorbereiding laten desontrent geen twijfel bestaan.

Van de oorspronkelijke bedoeling om de bepalingen betreffende de gewestorganen en hun bevoegdheid in te voegen sub. art. 59 quater, van de grondwet werd afgezien ⁽²⁴⁾, omdat uit debatten van de werkgroep der 28 tot tweemaal toe ⁽²⁵⁾ was gebleken dat de gewestorganen geen wetgevende, doch slechts een reglementerende bevoegdheid zouden hebben.

De Senaatscommissie voor de herziening van de grondwet meende dat het daarom legistisch niet gelukkig zou geweest zijn de bepalingen betreffende de gewesten onder artikel 59 quater in te voegen, want dat zou aanleiding hebben gegeven tot verwarring tussen wetgevende bevoegdheid enerzijds en reglementerende bevoegdheid anderzijds ⁽²⁶⁾.

Eerste-minister Eyskens verklaarde in de Senaatscommissie ondubbelzinnig dat voor de gewesten geen decreetvormende, doch een reglementerende bevoegdheid wordt beoogd ⁽²⁷⁾.

Meermaals is ook bij de openbare besprekingen in de Senaat duidelijk gesteld dat de gewestorganen reglementerend zouden optreden ⁽²⁸⁾. Een amendement om aan de gewesten een wetgevende bevoegdheid te verlenen, werd verworpen. ⁽²⁹⁾.

De materies die op het aldus beperkte gebied van de reglementen kunnen behandeld worden, lopen in beide landen echter niet ver uit elkaar. Het economisch aspect speelt hierbij op het eerste gezicht een nogal ondergeschikte rol. Het is trouwens zo dat op het economisch niveau de wet van 15 juli 1970 houdende organisatie van de planning en economische decentralisatie, geen rechtstreeks verband heeft met de grondwetsherziening ⁽³⁰⁾.

Er bestaat evenwel een treffende overeenstemming in de omschrijving van de bevoegdheden die aan de gewestelijke organen opgedragen worden. Wij hebben voor Italië de opsomming gegeven van de materies die vastgelegd zijn in de grondwet en die kunnen uitgebreid worden door grondwettelijke wetten. In België zal de wet, na een stemming met een bijzondere meerderheid, de te regelen aangelegenheden aanduiden. Alleen taal- en cultuuraangelegenheden mogen volgens artikel 107 quater niet aan de gewestelijke organen opgedragen worden. Door gewestelijke verordeningen zullen wel sommige aspecten van de nijverheidswetgeving en van het energiebeleid geregeld worden, alsook de stedenbouw en het grondbeleid, de huisvesting, de gezinspolitiek, de volksgezondheid, de beroepsopleiding, het toerisme, de jacht en de visserij. In die exemplatieve opsomming komt ook de gewestelijke politiek voor inzake economische expansie en tewerkstelling. Maar de gewestelijke organen zouden geen uitstaans hebben met de regionale economische organisatie of decentralisatie ⁽³¹⁾.

De instellingen die worden opgericht door de wet van 15 juli 1970, nl. het Planbureau en de gewestelijke economische raden, hebben een adviserende bevoegdheid of zijn uitvoeringsorganen, zoals bv. de gewestelijke ontwikkelingsmaatschappijen.

De gewestelijke organisatie heeft ook geen bindingen met de wet van 30 december 1970 betreffende de gewestelijke economische ontwikkeling. Dat verklaarde wijlen minister Terwagne die verder aanstipte dat de grondwettelijke bepaling van artikel 107 quater niet het begrip van de planificatie, noch de deelneming van de gewesten aan deze planificatie beoogt ⁽³²⁾.

Wij nemen akte van deze ministeriële verklaringen, doch durven eraan twijfelen of in de toekomst bij de praktische verwezenlijkingen, het gemakkelijk zal zijn steeds duidelijk het onderscheid te maken tussen bevoegdheden die hun plaats vinden in de uitvoeringsbesluiten van de wet van 15 juli 1970 ⁽³³⁾ of in de tenuitvoerlegging van artikel 107 quater van de grondwet. Onze twijfel zoekt steun in de Italiaanse evolutie.

Ofschoon de opsomming van de bevoegdheden der gewesten in artikel 117 van de Italiaanse grondwet domeinen omsluit die het economisch gebied raken, vindt men er niet de taak in terug te zorgen voor de gewestelijke politiek inzake economische expansie en tewerkstelling, die in België wel aan de gewestelijke organen

zou kunnen opgedragen worden. Toch worden de Italiaanse gewesten in de economische politiek ingeschakeld.

A fortiori is de kans groot dat bij ons een osmose zou plaatsvinden tussen een regionale economische expansiepolitiek en de economische decentralisatie.

In beide landen lijken uiteenlopende, maar daarom niet tegenstrijdige krachten de uitbouw van het politiek regionalisme te beïnvloeden.

Men mag bevestigen dat in Italië de nationale interventiepolitiek niet belet dat aan de regionale instellingen een ruimere beslissingsmacht en adviesbevoegdheid wordt toegekend dan men vóór twintig jaar had gepland⁽³⁴⁾. Dat kan echter aanleiding geven tot spanningen op regionaal niveau die kunnen opduiken naast nationale moeilijkheden⁽³⁵⁾.

Ook in België zijn die divergerende krachten aan het werk.

Geregeld levert de wetgever het bewijs van centraliserende betrachtingen, terwijl de grondwetgever decentraliserende aanwijzingen geeft o.m. in het nieuw artikel 108. Nationale programmatie belet geenszins dat gewestelijke organen opgericht worden; maar de wetten, aan te nemen op grond van artikel 107 quater, moeten de hindernis van de vereiste van de bijzondere meerderheid overbruggen.

Bij gemis van reeds gevestigde gewestelijke instellingen in België kunnen thans op rechtsvergelijkend vlak moeilijk besluiten geformuleerd worden over het karakter van het politiek regionalisme in beide landen. Wel kan bevestigd worden dat, zelfs al bezitten de gewestelijke organen een wetgevende bevoegdheid, het Italiaans politiek regionalisme het beginsel van de eenheidsstaat niet heeft aangetast of ondermijnd omdat diverse controlemaatregelen van staatswege bestaan en de gewestelijke raden van hogerhand kunnen ontbonden worden.

Wanneer in België aan de op te richten gewestelijke organen slechts een verordenende bevoegdheid opgedragen wordt, lijkt ons in ieder geval het beginsel van de eenheidsstaat niet in het gedrang te komen. Het is op het gebied bestreken door artikel 59 bis van de grondwet dat een evolutie zich aftekent «van de unitaire naar de niet-unitaire Staat»⁽³⁶⁾. Maar de omschrijving «niet-unitaire Staat» betekent geenszins dat een aanleuning bij het begrip federale Staat vermoed wordt.

Dat aan de gewestelijke organen slechts een verordenende bevoegdheid wordt toegekend, houdt echter niet in dat zij in werkelijkheid geen grotere bevoegdheid zouden kunnen toegewezen krijgen dan de Italiaanse regionale instituten.

De functies die de Belgische wetgever nog moet tot stand brengen zullen daartoe determinerend zijn. Nu zijn de gevolgen van artikel 107 quater nog niet te overschouwen.

Bij de studie van de Italiaanse constitutionele teksten is ons opgevallen dat de voorschriften betreffende de bevoegdheden niet te strak werden geformuleerd. Dat maakt een soepele wetgevende arbeid mogelijk.

Bij de laatste constituanten is de Belgische grondwetgever tijdig tot die techniek teruggekeerd.

De wetgever zal er baat bij vinden want ook hier moet hij doorheen uiteenlopende stellingen zoeken naar de gulden middenweg, gouden regel van een realistische politiek.

William LAMBRECHTS,

Advocaat,

Docent aan het Hoger Instituut
voor Bestuurswetenschappen
te Antwerpen.

(1) Burdeau, G.: *Traité de science politique*; Paris, 2e uitg., 1967, d. II, bl. 384.

(2) Artikel 11 bepaalt: «Indien een of meerdere aaneengrenzende provincies die gemeenschappelijke historische, culturele en economische kenmerken bezitten, het eens zijn om zich in een autonoom gewest te organiseren ten einde een politiek-administratieve kern te vormen binnen de Spaanse Staat, zullen zij hun statuut voorstellen overeenkomstig artikel 12».

Het enige gewest dat op die grondslag werd opgericht is het autonoom gewest van Catalonië. Dit statuut is terug te vinden in «*Revue de droit public*», 1932, bl. 165 sqq.

(3) Een wet van 20 maart 1865 maakte de gemeente- en provinciewet van Piémonte toepasselijk op gans het nationaal grondgebied. Deze wet met napoleontische inspiratie had een uiterst centraliserend karakter.

(4) Palazzoli, Cl.: *Les régions italiennes*, Paris, 1966, bl. 20. Dit werk handelt bijna uitsluitend over de gewesten met bijzonder statuut.

(5) Artikel 116 van de Italiaanse grondwet bepaalt dat de statuten van deze gewesten aangenomen worden met constitutionele wetten, dit zijn wetten aangenomen met de absolute meerderheid van de leden van de beide Kamers.

Volledigheidshalve vermelden wij dat het statuut van het vijfde en laatste bijzonder gewest, nl. Friuli-Venezia Giulia werd afgekondigd door de Constitutionele wet van 31 januari 1963.

(6) Wet van 10 februari 1953, nr. 62, houdende oprichting en werking van de gewestelijke organen (Stbl. 3 maart 1953, nr. 52).

(7) Wet van 23 december 1970, nr. 1084 tot wijziging van de wet van 10 februari 1953 nr. 62 en de wet van 16 mei 1970 nr. 281 (Stbl. 8 jan. 1971, bl. 83).

(8) Wet van 17 februari 1968 nr. 108 (Stbl. 6 maart 1968, nr. 61).

(9) Wet van 16 mei 1970 nr. 281 (Stbl. 22 mei 1970, nr. 127).

(10) Sepe, O.: *Les projets de réforme de l'administration de l'Etat en Italie: décentralisation et réorganisation des ministères*; Rev. Int. sc. adm.; 1971, bl. 11.

(11) Artikel 124 van de Italiaanse grondwet.

(12) Artikel 119 van de grondwet.

(13) Artikel 127, derde en vierde lid van de Italiaanse grondwet.

(14) Artikel 41.

(15) De typisch Italiaanse term is «*controllo di merito*». Merito kan vertaald worden door verdienste, maar het woord heeft de betekenis die ons recht aan opportuniteit toekent.

(16) Sandulli, A.: *La problematica dei controlli in Italia*; Rev. Int. sc. adm.; 1971, bl. 50.

(17) *Gazzetta ufficiale* 13 dec. 1971 bl. 7891.

(18) Artikel 126 van de grondwet.

(19) Artikel 52 van de wet van 10 februari 1953, nr. 62.

(20) Mathiot, M.: *La poussée régionaliste en Europe occidentale*; in: *Le Monde diplomatique*; april 1971, bl. 9.

(21) Het stelde het eerste vijfjarenplan op voor de periode 1966-1970 dat volgens de Italiaanse waarnemers niet met succes werd bekroond.

(22) Silvestri, E.: *La legge-cornice*; Rivista trimestrale di diritto pubblico; 1970, bl. 1002.

(23) Roehrsen, G.: *Le regioni e l'unità dello Stato*; Consiglio di Stato; 1971, II, V, bl. 210-211.

(24) Parl. Besch., Senaat, 1959 - 1970, nr. 458, bl. 2-3.

(25) «Er werd voorgesteld een bepaling in de grondwet op te nemen, waarbij het de wetgever zou toegelaten worden, door een kaderwet, bij gekwalificeerde meerderheid goedgekeurd, aan bestaande of door de wet ingestelde organen reglementerende bevoegdheid te verlenen...»

Er bestaat een algemene tendens om te aanvaarden dat de organen, waaraan een reglementerende bevoegdheid zou toegekend worden, uitsluitend uit verkozen politieke mandatarissen moeten samengesteld zijn».

Verslag over de besprekingen van de werkgroep voor de communautaire problemen, afgedrukt in Senelle, R.: *De grondwetsherziening 1967-1970*, Teksten en documenten, bl. 109-110.

(26) Parl. Besch., Senaat, 1969-1970, nr. 458, bl. 3-4.

(27) Parl. Besch., Senaat, 1969-1970, nr. 456, bl. 14.

- (28) Parl. Hand., Senaat, 17 juni 1970, bl. 1987-1988.
- (29) Parl. Besch., Kamer, 1970-1971, amendementen 10, B.Z. 1968, nr. 36/5°.
Parl. Hand., Kamer, 18 dec. 1970.
- (30) De wet van 15 juli 1970 werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 21 juli 1970.
- (31) Aldus de verklaring van Eerste-Minister Eyskens die deze bevestiging steunde op de werkzaamheden van de Groep der 28; Parl. besch., Senaat, 1969-1970, nr. 458, bl. 13.
- (32) Barry, P.: Les institutions régionales sous la présente législature; Le Soir, 15 juni 1971, bl. 2.
- (33) Ziehier de belangrijkste uitvoeringsbesluiten:
- a) K.B. van 31 augustus 1970 houdende bepaling van de datum van inwerkingtreding van de kaderwet van 15 juli 1970 (Stbl. 30 sept. 1970).
- b) K.B. van 24 december 1970 houdende bepaling van de inwerkingtreding van de kaderwet van 15 juli 1970 (Stbl. 3 maart 1971).
- c) K.B. van 12 maart 1971 vaststelling van het gebied en van de benoemingsmodaliteiten der leden van de geweste-

- lijke economische raden (Stbl. 16 maart 1971).
- d) K.B. van 24 mei 1971 houdende statuut, organisatie en werkingsmodaliteiten van het Planbureau (Stbl. 29 mei 1971).
- (34) Men herinnere zich wat werd beschreven in verband met de wet van 10 februari 1953 en de wetten van 16 mei 1970 en 23 december 1970.
- (35) Een bekend voorbeeld ter illustratie. De gewestelijke raden kregen de bevoegdheid zelf de hoofdplaats van het gewest te kiezen. Men weet tot welke hevige incidenten de keuze van de hoofdplaats van het gewest Calabrië aanleiding heeft gegeven. Na zeven maanden geweld heeft op 16 februari 1971 de gewestelijke raad met 21 stemmen op 40 Catanzaro tot hoofdplaats aangeduid ten nadele van Reggio di Calabria.
- In België werd over de zetel van de cultuurraden niets bepaald in de wet. Was het uit onachtzaamheid of omdat de wetgever het als vanzelfsprekend beschouwde dat de zetel te Brussel zou gevestigd zijn?
- (36) Tindemans, L.: Het leven van een grondwet, T.B.P., 1971, bl. 13.

De statistieken van het Hof te Gent, burgerlijke kamers,
over de jaren 1970 en 1971 (*)

Na het in werking treden van het Gerechtelijk Wetboek was 1969 een overgangsjaar, waarvan de statistiek geen overtuigende gevolgtrekkingen toeliet. Met de statistieken van 1970 en 1971 gaat het anders. Het eerste dat eruit blijkt is een tamelijk spectaculaire versnelling van de procedure. In de navolgende vergelijkende tabel worden de arresten verdeeld naargelang ze uitgesproken werden in de zes maanden van het beroepen vonnis, meer dan zes maanden doch min dan één jaar, tussen één jaar en twee jaar, en eindelijk meer dan twee jaar na het vonnis.

	In de 6 m.	Tussen 6 m. en 1 j.	Tussen 1 en 2 j.	Meer dan 2 j.
jaren 1964/66	2,9%	19,6%	48 %	29,5%
jaren 1966/68	1,5%	21 %	45 %	32,5%
jaar 1969	4,6%	22,1%	46,1%	27,2%
jaren 1970/71	7,5%	31,2%	37,7%	22,8%

* * *

Het aantal hervormingen, gedeeltelijke hervormingen inbegrepen, bedroeg in de laatste twee jaar 39%. Dit cijfer is gelijkvormig met het percentage vastgesteld in vorige periodes.

Nieuwere en meer interessante inlichtingen vloeien voort uit de statistische studie van bepaalde materies, in het bijzonder de verkeersongevallen, waarover ik de volgende tabellen heb opgemaakt.

Percentage van de arresten over verkeersongevallen in de globale activiteit van de burgerlijke Kamers van het Hof

1968	1969	1970	1971
18%	20%	30%	32%

Het zou normaal zijn dat men een gelijkaardig percentage zou terugvinden t.a.v. iedere rechtbank van het rechtsgebied. De werkelijkheid is gans anders, en is zeer wonderbaar. Hieronder het percentage van zaken van verkeersongevallen ten opzichte van het globaal aantal zaken komende van enkele rechtbanken:

Gent	Dendermonde	Oudenaarde	Kortrijk	Ieper	Veurne
26%	47%	22%	18%	51%	26%

Het percentage hervormingen in zake verkeersongevallen, inbegrepen natuurlijk de hervormingen die alleen de schadebegroting betreffen was in de jaren 1970/71 precies 50%. Wel te verstaan hebben verscheidene rechtbanken een gunstiger statistiek. De rechtbank van eerste aanleg te Gent b.v. had onder de in beroep gebrachte zaken slechts 37% hervormingen.

Een laatste reeks cijfers laat toe vast te stellen tot hoever het Hof de specialisatie heeft gedreven. De burgerlijke Kamers behandelden in 1970/71 630 zaken van verkeersongevallen. Daarvan werden 418, hetzij 66%, behandeld door de 5e Kamer. De 5e Kamer sprak in 1970/71 716 arresten uit, waarvan 418 dus 58% betreffende verkeersongevallen. Er is bijgevolg ongetwijfeld een gedeeltelijke specialisatie tot stand gekomen.

Men zou nog meer kunnen specialiseren indien de advocaten ervoor zorgden dat in de beroepsakte de aard van het geschil vermeld wordt. Wanneer de beroepsakte niet gemotiveerd wordt, volstaat het na de aanduiding van het bestreden vonnis te vermelden dat het uitspraak deed nopens een verkeersongeval.

* * *

De spectaculaire versnelling van de procedure mag niet uit het oog doen verliezen dat het Hof te Gent, zoals ook de Hoven te Brussel en te Luik, bedreigd worden door een andere kwaal, de verhoging van het aantal beroepen.

In de navolgende statistiek van de nieuwe inschrijvingen laten we de jaren 1968 en 1969 wegvallen, omdat in die jaren veel oudere zaken werden ingeschreven. Het aantal inschrijvingen was als volgt: Gent:

1966	1967	1970	1971
778	868	1371	1395

Het totaal van de uitgesproken arresten volgt vanzelfsprekend ook een stijgende curve. Het aantal gemotiveerde burgerlijke arresten was te Gent in 1967-68 gemiddeld 693 per jaar, in 1969 965, in 1970 995, in 1971 1131, waaronder 1099 die een einde stelden aan het rechtsgeding.

Het euvel is dat het aantal beëindigde zaken minder is dan het aantal nieuwe inschrijvingen, en dat men aldus het gevaar loopt een achterstand te scheppen, waardoor de vruchten van de proceduurversnelling zouden te niet gaan. En inderdaad wordt de termijn binnen dewelke een rechtsdag bekomen wordt steeds langer. Naar wat ik over de

toestand te Brussel en te Luik verneem, is deze daar dezelfde.

Was het wel nodig het peil van de laatste aanleg te verlagen tot 3.500 fr. ? Met al de eerbied die ik koester voor de gedachtenis van wijlen Rijkscommissaris Van Reepinghen, veroorloof ik me de mening te uiten dat dit geen zin had, en dat we er goed zouden aan doen het cijfer minstens tot 25.000 fr. terug op te voeren.

Een nazicht door de Griffie te Gent over de tijdspanne van 1 september tot 31 december 1971 bewees dat 9,6% van de nieuw ingeschreven zaken een waarde hadden

van min dan 25.000 fr. Dit cijfer stijgt tot 23% indien men de zaken neemt met een waarde van min dan 50.000 fr. Een redelijke aanpassing van het peil van de laatste aanleg zou dus niet zonder nut zijn tot bekamping van de dreigende achterstand.

E. VEROUGSTRAETE.

Voorzitter in het Hof van Beroep te Gent.

(*) Dit artikel sluit aan bij studies verschenen in R.W. 1970, blz. 1858 ; 1968, blz. 674 ; 1966, blz. 378 en 1965, blz. 1254.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 16 november 1971.

Afdelingsvoorzitter : M. P. Delahaye.

Raadsheren : MM. G. Hallemans, M. Naulaers, M. Châtel, en R. Janssens (verslaggever).

Eerste advocaat-generaal : M. P. Mahaux.

Advocaat : Mr. J. Van Ryn.

Spoorwegen. — Verkeer op spoorwegen en aanhorigheden. — Een voertuig laten stilstaan op een plaats waar het de gemakkelijke doorgang van de spoorrijtuigen hindert. — Aanleg van een spoor. — Aannemer.

Krachtens art. 28 van het K.B. van 31 december 1965 betreffende onder meer het verkeer op spoorwegen en aanhorigheden is het verboden, zonder voorafgaande schriftelijke vergunning van de spoorwegexploitant, voertuigen te laten stilstaan op een plaats waar zij de gemakkelijke doorgang van de spoorrijtuigen hinderen.

De bepalingen van dat K.B. zijn niet toepasselijk op de spoorwegen die niet in exploitatie gesteld zijn ter beschikking van het publiek ; inzonderheid regelen de voorschriften van art. 28 niet de verplichtingen van de aannemer van een sporennet in aanleg of van zijn aangestelden, die op dit werkterrein voor de noodwendigheden van de aanleg voertuigen laten stilstaan.

N.M.B.S. t./ Haest en Debusschere.

Gelet op het bestreden vonnis, op 26 mei 1971 in hoger beroep gewezen door de Correctionele rechtbank te Antwerpen ;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 28 van het koninklijk besluit van 31 december 1965, 1382 en 1384 van het Burgerlijk Wetboek, 97 van de Grondwet ;

doordat eiseres in haar conclusie voorhield dat beklagde, thans verweerder, de bij artikel 28 van het koninklijk besluit van 31 december 1965 bedoelde toelating niet bekomen had en hiervoor verwees ondermeer naar artikel 130, A, 3°, b, van het bijzonder lastenkohier die het aannemingscontract tussen haarzelf en de werkgeefster van beklagde, thans verweester, regelde, doch het bestreden vonnis, na vastgesteld te hebben : 1) dat verweerder door een locomotief van eiseres werd aangereden toen hij stilstond op de sporen van een aldaar in aanleg zijnde sporenbundel ; 2) dat verweerder te werk gesteld was bij de feitelijke vereniging Algemene Ondernemingen Taveirne-Debuschere, waarvan verweester beheerster was ; 3) dat aan deze vereniging op de plaats der aanrijding de aanleg van een nieuwe sporenbundel in aanbesteding gegeven werd, niettemin verweerder vrijspreekt en de burgerlijke vordering van eiseres niet ontvankelijk verklaart om de

redenen « dat, gezien het bestaan van het aannemingscontract tussen de burgerlijke partij en de feitelijke vereniging Algemene Ondernemingen Taveirne-Debuschere, de in artikel 28 van het koninklijk besluit van 31 december 1965 bedoelde vergunning moet beschouwd worden als zijnde gegeven aan deze laatste en vanzelfsprekend aan al wie in haar dienst is ; dat het immers ondenkbaar zou zijn een sporenbundel aan te leggen zonder dat het de aannemer van dit werk, of zijn aangestelden, toegelaten zou zijn voertuigen op of in nabijheid van deze sporen tot stilstand te brengen of er werktuigen of materialen neer te leggen ; dat tenslotte al de bepalingen van het bijzonder lastenkohier, die op deze bewuste werken betrekking hebben, de verhoudingen tussen partijen ex contractu regelen en de modaliteiten hiervan geenszins als gevolg kunnen hebben dat de aangestelde aannemer en zijn werknemers onder toepassing zouden vallen van de strafbepalingen voorzien door artikel 28 van voormeld koninklijk besluit » ;

terwijl, eerste onderdeel, het vonnis, door aan te nemen dat de geschreven en voorafgaande vergunning, bedoeld in artikel 28 van het koninklijk besluit van 31 december 1965, dient « beschouwd » als zijnde gegeven om de enkele reden dat er een aannemingscontract bestaat en het « ondenkbaar » is dat het anders zou wezen, hierop neerkomt het bestaan van een stilzwijgende toestemming aan te nemen, hetgeen voormeld artikel 28 niet voorziet doch in zijn bewoordingen integendeel uitdrukkelijk uitsluit (schending van artikel 28 van het koninklijk besluit van 31 december 1965) ;

tweede onderdeel, verder, er geen noodzakelijk logisch verband kan gevonden worden tussen, enerzijds, het bestaan van een aannemingscontract en, anderzijds, het bestaan van de schriftelijke vergunning voorzien door artikel 28 ; dat immers, alleen de bijzondere beschikkingen van het contract eventueel het bewijs van deze schriftelijke vergunning kunnen leveren ; dat het vonnis nochtans nergens dergelijke beschikking inroept, doch zich beperkt tot de enkele vaststelling van het bestaan van het contract en van het feit dat het « ondenkbaar » zou wezen dat de vergunning niet zou worden toegestaan van zodra er een aanneming met het oog op de plaatsing van sporen bestaat, en het vonnis derhalve onvoldoende wordt gemotiveerd ; terwijl bovendien eiseres in haar conclusie staande hield dat de beschikkingen van het contract het bestaan van een vergunning uitsloten, middel dat door het vonnis geenszins beantwoord werd (schending van artikel 97 van de Grondwet) ;

derde onderdeel, het vonnis, door aan te nemen dat het bestaan van contractuele verhoudingen de mogelijkheid tot toepassing der strafbepalingen van artikel 28 van het koninklijk besluit van 31 december 1965 uitsluit, dit artikel 28, evenals de artikelen 1382 en 1384 van het Burgerlijk Wetboek schendt ; dat, immers, voornoemd artikel 28 niets dergelijks voorziet en, in het algemeen, het bestaan van

contractuele verhoudingen die een bepaalde toestand regelen niet noodzakelijk de toepassing der strafbepaling betrekkelijk diezelfde toestand uitsluiten (schending van bovenvermelde beschikkingen) :

Overwegende dat de verweerders vervolgd werden, de eerste als beklaagde, de tweede als burgerrechtelijk aansprakelijke, om, bij inbreuk op artikel 28 van het koninklijk besluit van 31 december 1965 betreffende onder meer het verkeer op spoorwegen en aanhorigheden, zonder voorafgaande schriftelijke vergunning van de spoorwegexploitant, een vertuig te laten stilstaan op een plaats waar het de doorgang van de spoorvoertuigen hinderde ; dat ze onderscheidelijk vrijgesproken en buiten zaak gesteld werden ;

Overwegende dat het bestreden vonnis vaststelt dat de door verweerder Haest bestuurde vrachtwagen stilstond vóór neergelaten sluitbomen op de sporen van een in aanleg zijnde sporenbundel, toen hij aangereden werd door de locomotief van een rangerend stel van eiseres en dat deze sporen deel uitmaken van de aanleg van een nieuw sporennet door eiseres in aanbesteding gegeven aan de «Algemene Ondernemingen Taveirne-Debusschere», in wier dienst verweerder Haest was en waarvan verweerder Debusschere de beheerder is ;

Overwegende dat die vaststellingen volstaan om de betwiste beslissing wettelijk te rechtvaardigen ;

Overwegende dat immers uit de considerans en de economie van voormeld koninklijk besluit, evenals uit de bewoordingen van artikel 28, blijkt dat de bepalingen van dit besluit niet toepasselijk zijn op spoorwegen die niet in exploitatie zijn gesteld ter beschikking van het publiek, en inzonderheid dat de voorschriften van dit artikel de verplichtingen niet regelen van de aannemer van een sporennet in aanleg of van dezès aangestelden die op die werf voor de noodwendigheden van de aanleg voertuigen laten stilstaan ;

Overwegende dat het Hof behoort die rechtsgrond in de plaats te stellen, zodat het middel, bij gebrek aan belang, onontvankelijk is ;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening ;

Veroordeelt eiseres in de kosten.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 22 oktober 1971.

Wvd. voorzitter : M. A. de Vreese.

Raadsheren : G. Ridder de Schaetzen (verslaggever),

J. Gerniers, A. Meeüs en J. Sury.

Eerste advocaat-generaal : M. Mahaux.

Advocaten : Mrs. P. Struye en G. van Hecke.

Burgerlijke rechtspleging. — Rechtsingang. — Optreden in rechte. — Advocaat. — Regulariteit van de hem gegeven last. — Vennootschap. — Raad van beheer. — Delegatie van macht aan twee beheerders.

Beweerd wordt dat niet onvankelijk is de voorziening waarbij het verzoekschrift en het exploit van betekening vermelden dat eiseres, een coöperatieve vennootschap, waarvan de identiteit voldoende is omschreven, vertegenwoordigd wordt door twee gevolmachtigde beheerders, bijgestaan en vertegenwoordigd door een advocaat bij het Hof.

De advocaat bij het Hof van Cassatie, die voor dit Hof een handelsvennootschap vertegenwoordigt, wordt wettelijk geacht van de bevoegde organen van deze vennootschap een regelmatige lastgeving te hebben ont-

vangen, wanneer hij enkel verklaart te handelen in naam van de behoorlijk geïdentificeerde vennootschap. Maar in geval van betwisting moet hij doen blijken van de regulariteit van de hem gegeven last, wanneer hij verklaart op te treden in naam van de vennootschap, vertegenwoordigd door zekere van haar organen.

Ten deze blijkt dat de raad van beheer van eiseres de macht om in naam van de vennootschap te handelen aan de twee beheerders heeft gedelegeerd. Het middel kan niet aangenomen worden.

C.V. Janssens en Gilissen t./Hoskens e.a.

Gelet op het bestreden vonnis, op 22 juni 1970 in hoger beroep gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Turnhout ;

Over de grond van niet-ontvankelijkheid, tegen de voorziening opgeworpen door verweerder Hoskens-Borkers en hieruit afgeleid dat het cassatieverzoekschrift en het exploit van betekening vermelden dat de eisende vennootschap vertegenwoordigd is door haar gevolmachtigde beheerders, de heren August Janssens en Albert Janssens, terwijl eiseres niet bewezen heeft dat voornoemde personen bevoegd waren om, alleen en zonder de tussenkomst van de andere beheerders, in naam van eiseres rechtsvorderingen in te stellen of eiseres te vertegenwoordigen ;

Overwegende dat het verzoekschrift tot cassatie en het exploit van betekening ervan aan de verweerders opgemaakt zijn ten name van de samenwerkende vennootschap Janssens en Gilissen, met zetel te Bree, Kanaallaan, 11, vertegenwoordigd door haar gevolmachtigde beheerders, de hh. August Janssens en Albert Janssens, en bijgestaan en vertegenwoordigd door Mter Paul Struye, advocaat bij het Hof van cassatie ;

Overwegende dat, krachtens de artikelen 702, 703 en 1042 van het Gerechtelijk Wetboek, zo de akten van rechtspleging, en met name de voorziening in cassatie, op straffe van nietigheid de identiteit van de verzoeker moeten opgeven, en zo de identiteit van de rechtspersonen daarin voldoende is omschreven door de opgave van hun benaming, hun rechtskarakter en hun maatschappelijke zetel, die personen slechts geldig in rechte optreden door tussenkomst van hun bevoegde organen ;

Overwegende dat de advocaat bij het Hof van cassatie, die voor dit Hof een handelsvennootschap vertegenwoordigt, wettelijk geacht wordt van de bevoegde organen van deze vennootschap een regelmatige lastgeving te hebben ontvangen, wanneer hij enkel verklaart te handelen in naam van de behoorlijk geïdentificeerde vennootschap ; dat hij echter in geval van betwisting, moet doen blijken van de regulariteit van de hem gegeven last, wanneer hij verklaart op te treden in naam van de vennootschap, vertegenwoordigd door zekere van haar organen ;

Overwegende dat, blijkens het bij de memorie van wederantwoord gevoegde uittreksel uit de beraadslaging van de beheerraad van de eisende vennootschap, deze raad de macht om in naam van de vennootschap te handelen aan de beheerders August Janssens en Albert Janssens heeft gedelegeerd ;

Dat de grond van niet-ontvankelijkheid niet kan slagen ;

.....

NOOT. — De advocaat moet beschouwd worden als de gemachtigde van de partij, zonder dat hij houder is van een geschreven procuratie, onder voorbehoud voor de gevallen waarin de wet een bijzondere machtiging vergt.

De regels van de ontkenning van rechtshandelingen zijn toepasselijk op de advocaat.

Niet alleen de partij die hij vertegenwoordigt, kan er zich op beroepen ; elke partij kan de rechter verzoeken geen

rekening te houden met akten van een vertegenwoordiger die geen macht heeft.

Zie Verslag Van Reepinghen, editie van het Staatsblad, I, 344-345 ; Vieujean & Fettweis, Rev. trim. dr. civil, 1968, 881.

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 28 juni 1971.

Wvd. voorzitter : P. Trousse.

Raadsheren : MM. A. Ligot, Ph. Capelle, J. Closon
(verslaggever) en R. Janssens.

Advocaat-generaal : M. L. Duchalet.

Waterlopen. — Politie der niet bevaarbare en niet vlotbare waterlopen. — Wegruiming van een door een niet bevaarbare waterloop opgeworpen dam. — Geen straf. — Herstel van de overtreding op verzoek van de aangelanden.

1. *De veroordeling om een dwars door een niet bevaarbare waterloop opgeworpen dam weg te ruimen is geen straf, maar alleen een bijzondere wijze van vergoeding of herstel die bestemd is om de materiële gevolgen van het ten laste gelegde feit teniet te doen, wanneer dit feit materieel geheel of gedeeltelijk blijft bestaan.*
2. *Met toepassing van art. 29 van de wet van 7 mei 1877, die van kracht was op het ogenblik van de ten laste gelegde feiten, kon het herstel van de overtreding niet alleen ten gunste van de bevoegde administratie worden bevolen, maar eveneens op verzoek van alle aangelanden aan wie de werken enig nadeel hebben berokkend.*

Terlinden t. / Verstrepen-Lamot.

Gelet op de bestreden vonnissen, op 31 maart 1970 en 28 december 1970 in hoger beroep gewezen door de Correctionele rechtbank te Brussel ;

I. In zover de voorzieningen gericht zijn tegen de beslissingen op de strafvordering :

Overwegende dat bij die beslissingen geen enkele veroordeling ten laste van eiser wordt uitgesproken ;

Dat die voorzieningen derhalve geen bestaansredenen hebben ;

II. In zover de voorzieningen gericht zijn tegen de beslissingen op de burgerlijke rechtsvordering :

a) met betrekking tot de beslissing van 31 maart 1970 :
Overwegende dat eiser geen enkel middel aanvoert ;

b) met betrekking tot de beslissing van 28 december 1970 :

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 44 van het Strafwetboek, 1, 3, 4 en 21 (wet van 30 mei 1961, artikel 1) van de wet van 17 april 1878 houdende de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering, 161 van het Wetboek van strafvordering, 29 van de wet van 7 mei 1877 op de politie der niet bevaarbare en niet vlotbare waterlopen en voor zover als nodig 13 van het koninklijk besluit van 5 augustus 1970 houdende algemeen politiereglement van de onbevaarbare waterlopen,

doordat, hoewel eiser werd vrijgesproken van de telastlegging op 22 augustus 1967 artikel 23 van de wet van 7 mei 1877 te hebben overtreden, het vonnis van 28 december 1970, rechtdoende op de burgerlijke rechtsvordering van verweerster en, volgens wat het verklaart, met toepassing van artikel 29 van genoemde wet, eiser veroordeelt een dwars door een niet bevaarbare waterloop opgeworpen

dam weg te ruimen, zegt dat, zo nodig, verweerster de wegruiming zelf ten koste van eiser kan laten verrichten,

terwijl de rechtbank aldus een maatregel van algemeen belang en van openbare veiligheid beveelt, die deel uitmaakt van de bestraffing en die zij, gelet op de vrijspraak van eiser en bovendien op de verjaring van de strafvordering, niet mocht bevelen, en terwijl in ieder geval, volgens voornoemd artikel 29 en artikel 13 het koninklijk besluit van 5 augustus 1970, de betrokken maatregel slechts kan worden bevolen ten gunste van de bevoegde overheid, die alleen in aanmerking komt om in voorkomend geval de werken te laten uitvoeren en de terugbetaling van de uitgaaf te eisen :

Over het eerste onderdeel :

Overwegende dat, rechtdoende op de burgerlijke rechtsvordering, deze beslissing eiser heeft veroordeeld om aan verweerster een schadevergoeding te betalen en de betrokken dam weg te ruimen ;

Overwegende dat die laatste veroordeling geen straf is, maar alleen een bijzondere wijze van vergoeding of herstel die bestemd is om de materiële gevolgen van het ten laste gelegde feit teniet te doen, wanneer dit feit materieel geheel of gedeeltelijk blijft bestaan ;

Over het tweede onderdeel :

Overwegende dat, met toepassing van artikel 29 van de wet van 7 mei 1877 op de politie der niet bevaarbare en niet vlotbare waterlopen, die van kracht was op het ogenblik van de ten laste van eiser gelegde feiten, het herstel van de overtreding niet alleen ten gunste van de bevoegde administratie kon worden bevolen, maar eveneens op verzoek van alle aangelanden aan wie de werken enig nadeel hebben berokkend ;

Dat het vonnis, dat eiser veroordeelt tot het wegruimen van genoemde dam die afbreuk doet aan het rechten van verweerster, de wet juist toepast ;

Dat het middel naar recht faalt ;

Om die redenen,

Verwerpt de voorzieningen,
Veroordeelt eiser in de kosten.

NOOT. — Art. 29 van de wet van 7 mei 1877 luidde :

« Dans tous les cas de contraventions à la présente loi, outre la pénalité, le juge prononcera, s'il y a lieu, la réparation de la contravention dans le délai qui sera fixé par le jugement et statuera qu'en cas d'inexécution l'administration communale y pourvoira aux frais du contrevenant qui, en vertu du même jugement, pourra être contraint au remboursement de la dépense, sur simple état dressé par le collègue échevinal ».

De wet van 1877 is vervangen door de wet van 28 december 1967 (Staatsblad, 15 feb. 1968).

Art. 20 hiervan luidt : « Met politiestrafen worden gestraft, onverminderd de zwaardere straffen bij het Wetboek van Strafrecht voorgeschreven, zij die bepalingen van deze wet of van ter uitvoering ervan getroffen reglementen overtreden ».

En art. 21 bepaalt : « De Koning is bevoegd een algemeen politiereglement van de onbevaarbare waterlopen op te maken. Hij bepaalt in dat reglement wat zal gebeuren met de werken die wederrechtelijk op de onbevaarbare waterlopen bestaan. Hij stelt, in ditzelfde reglement, benevens de straf, regelen betreffende de modaliteiten van de herstelling van de overtreding en bepaalt de te volgen procedure voor het geval dat de beklaagde een recht van eigendom of een ander zakelijk recht inroept ». In de tekst staat niet « wederrechtelijk » maar « wederrechtelijk ».

Verder zegt art. 13 van het K.B. van 5 augustus 1970 : « De rechtbank bepaalt, behalve de straf, de werken die zij nodig acht om de toestand ongedaan te maken die

uit de overtreding is ontstaan en de termijn, waarin zij moeten uitgevoerd zijn. Zij beslist eveneens dat ingeval de werken niet zijn uitgevoerd binnen de gestelde termijn, de bevoegde overheid ambtshalve en op kosten van de overtreder de bevolen werken zal uitvoeren en dat de overtreder gehouden is tot betaling van die kosten op eenvoudig vertoon van een door die overheid gemaakte staat ».

RAAD VAN STATE

4° Kamer. — 30 maart 1971.

Voorzitter : M. A. Mast.

Staatsraden : M.M. Smolders en Baeteman.

Substituut-Auditeur-Generaal : M. Debaedts.

Gevaarlijke, ongezonde en hinderlijke inrichtingen. — Rechtspleging. — Belang.

Waar het algemeen reglement op de arbeidsbescherming de opslagplaatsen van slijk en vuilnis bij de gevaarlijke, ongezonde en hinderlijke inrichtingen indeelt, heeft het een bijzondere politieregeling tot stand gebracht die zo uitgewerkt en volledig is dat zij de verordenende bevoegdheid van de gemeenteraad op het door het reglement bestreken gebied uitsluit.

De reinheid van de openbare wegen en de openbare gezondheid behoren tot de politieobjecten welke de wet van 16/24 augustus 1970 aan de zorg van de municipale korpsen heeft toevertrouwd. Wanneer een gemeentereglement voorschrijft dat een enkele vuilnisbelt door de gemeentelijke reinigingsdienst in gebruik wordt genomen en dat niemand buiten de gemeentelijke reinigingsdienst op dit vuilnisbelt mag storten, zonder voorafgaande schriftelijke machtiging van het gemeentebestuur, is zulks niet gericht op de uitoefening van een handelsactiviteit door de gemeente, maar regelt het de wijze waarop — naar het oordeel van de Raad — de gemeentelijke reinigingsdienst moet functioneren ter bevordering van de reinheid van de openbare wegen en van de openbare gezondheid.

De vermelding van de agenda op de bijeenroeping voor de vergadering van de Gemeenteraad is bij artikel 63, 1° lid, van de gemeentewet uitsluitend voorgeschreven om de gemeenteraadsleden de algehele uitoefening van hun politieke prerogatieven te waarborgen.

Een particulier doet niet van het bij artikel 11 van de wet van 23 december 1946 vereist belang blijken om de miskenning van die bepaling in te roepen.

Van Limbergen t./ Gemeente Asse - Arrest 14.637.

Overwegende dat het beroep strekt tot vernietiging van een politieverordening vastgesteld door de gemeenteraad van Asse ter vergadering van 25 maart 1968 waarbij o.m. beslist wordt dat vanaf 25 maart 1968 alle andere vuilnisbelten dan de gemeentelijke vuilnisbelt niet toegelaten zijn, en dat voorwerpen en goederen gestort op particuliere stortplaatsen, door de gemeentediensten, op kosten van de overtreders, kunnen worden weggehaald ;

Overwegende dat de gemeenteraad van Asse ter vergadering van 25 maart 1968 een politieverordening vaststelde op het storten van vuilnis op het gemeentelijk vuilnisbelt welke als volgt luidt : « Artikel 1. - Vanaf heden wordt alleen het vuilnisbelt, gelegen te Asse, Kontreien, Sectie A - nr. 157 b, 155 c en 299 b, waarvoor machtiging tot uitbating werd verleend door de hogere overheid, in gebruik genomen door de gemeentelijke reinigingsdienst. Dit vuilnisbelt is toegankelijk alle werkdagen (de zaterdag uitgezonderd)

vanaf 8 uur tot 17 uur. — Artikel 2. - Buiten die gemeentelijke reinigingsdienst mag niemand op het vuilnisbelt storten, zonder voorafgaande schriftelijke machtiging van het gemeentebestuur. Deze schriftelijke machtiging dient vertoond te worden aan de gemeentelijke aangestelde, gelast met het toezicht op de stortplaats. — Artikel 3. - Alle andere vuilnisbelten, die door particulieren zouden gebruikt of geëxploiteerd worden, zijn niet toegelaten. De voorwerpen en goederen gestort op particuliere stortplaatsen kunnen door de gemeentediensten, op kosten van de overtreders weggehaald worden » ;

Overwegende dat verzoeker die vanaf 1 maart 1961 aan de gemeente Asse zijn eigendom had verhuurd voor het storten van huisvuil, in 1967 een nieuwe overeenkomst « met alleenrecht voor de gemeente Asse en met uitsluiting van alle particulieren » weigerde te sluiten ;

Overwegende dat verzoeker vraagt dat de memorie van antwoord, die te laat werd ingediend, uit de debatten zou worden geweerd ;

Overwegende dat de termijn voor het indienen van de memorie van antwoord niet op straffe van nietigheid is voorgeschreven en de Raad van State met een te laat ingediende memorie kan rekening houden wanneer — zoals ter zake — dit niet in strijd komt met een goede rechtsbedeling ;

Overwegende dat verzoeker als eerste middel doet gelden dat geen gemeentelijk orgaan enige bevoegdheid heeft in verband met het toelaten of verbieden van vuilnisbelten of stortplaatsen in het algemeen, daar op grond van het besluit van de Regent van 11 februari 1946 op de Arbeidsbescherming, het inrichten van een vuilnisbelt aan een vergunning 1° categorie onderworpen is en de bestendige deputatie dus bevoegd is om hierover te beslissen ;

Overwegende dat luidens artikel 2 van het Algemeen Arbeidsreglement de bestendige deputatie kennis neemt van de aanvragen betreffende de inrichtingen van de eerste klasse ; dat de opslagplaatsen van slijk en vuilnis, in de lijst van de hinderlijke inrichtingen opgenomen zijn in de inrichtingen van de eerste klasse ; dat het Arbeidsreglement een bijzondere politieregeling heeft tot stand gebracht die zo uitgewerkt en volledig is dat zij de verordenende bevoegdheid van de gemeenteraad op het door het reglement bestreken gebied uitsluit ; dat eerderevermeld artikel 3 van het bestreden politiereglement luidens hetwelk alle andere vuilnisbelten dan de vuilnisbelt Kontreien, die door particulieren zullen worden geëxploiteerd niet toegelaten zijn, met machtsoverschrijding is genomen ;

Overwegende dat verzoeker in de tweede plaats aanvoert dat de gemeenteraad zijn bevoegdheid te buiten gaat door het inrichten van een handelsactiviteit, zijnde het openen van een vuilnisbelt waar particulieren vuilnis kunnen storten mits zij een vergoeding betalen ;

Overwegende dat de artikelen 1 en 2 van het bestreden reglement niet zijn gericht op de uitoefening van een handelsactiviteit door de gemeente, doch genomen ter regeling van de wijze waarop, naar het oordeel van de raad, de gemeentelijke reinigingsdienst moet functioneren ter bevordering van de reinheid van de openbare wegen en van de openbare gezondheid ; dat die oogmerken tot de politieobjecten behoren welke de wet van 16-24 augustus 1970 aan de zorg van de municipale korpsen heeft toevertrouwd ; dat de tegenpartij niet buiten de perken van de haar opgedragen bevoegdheid is getreden door het opleggen aan de particulieren van de door artikel 2 bedoelde verplichtingen, waaronder trouwens, in strijd met de bewering van verzoeker, geen vergoeding voor het storten van huisvuil is begrepen ;

Overwegende dat verzoeker ten slotte doet gelden dat de bestreden politieverordening nietig is omdat zij tot stand is gekomen met schending van volgende procedure-

vormen : 1° de aangelegenheid was niet vermeld op de agenda der vergadering van de gemeenteraad ; 2° er werd niet op regelmatige wijze over gestemd ; 3° de verordening werd niet op de door de wet voorgeschreven wijze bekendgemaakt ;

Overwegende dat de vermelding van de agenda op de bijeenroeping voor de vergadering van de gemeenteraad, bij artikel 63, eerste lid, van de gemeentewet uitsluitend is voorgeschreven om de gemeenteraadsleden de algehele uitoefening van hun politieke prerogatieven te waarborgen ; dat verzoeker niet van het bij artikel 11 van de wet van 23 december 1946 vereiste belang doet blijken om de miskennis van die bepaling in te roepen ; dat het tweede onderdeel van het middel wegens vaagheid niet ontvankelijk is ; dat het derde onderdeel van het middel feitelijke grondslag mist ; dat uit een bij het dossier gevoegd attest van het college van burgemeester en schepenen immers blijkt dat de bestreden politieverordening op 26 maart 1968 overeenkomstig artikel 102 van de gemeentewet werd bekendgemaakt,

Besluit :

Artikel 1. - Artikel 3 van het politiereglement d.d. 25 maart 1968 van de gemeente Asse is vernietigd. Het beroep is voor het overige verworpen.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

9e Kamer. — 6 januari 1972.

Voorzitter : M. M. Liard.
Raadsheren : MM. J. Blockx en E. Boon.
Advocaten : Mrs. Boudewijns loco H. Schiltz
en L. Schuermans.

Gewijsde. — Onopzettelijk toebrengen van letsels door autobestuurder. — Vrijgesproken door politierechter, veroordeeld in hoger beroep. — Slachtoffer, burgerlijke partij voor de politierechter. — Vonnis van onbevoegdheid. — Geen hoger beroep van het slachtoffer. — Vordering van het slachtoffer voor de burgerlijke rechter. — Ontvankelijk.

Wanneer een autobestuurder, na door de politierechter uit hoofde van onopzettelijk toebrengen van letsels te zijn vrijgesproken, in hoger beroep door de correctionele rechtbank veroordeeld is, staat erga omnes, ook jegens het slachtoffer, vast dat hij een aan het slachtoffer schadeberokkenend feit heeft gepleegd.

De door het slachtoffer voor de burgerlijke rechter ingestelde eis, strekkend tot schadevergoeding en bij toepassing van art. 6 van de wet van 1 juli 1956 gericht tegen de verzekeraar van de bestuurder, is derhalve principieel gegrond. Daaraan doet niet af dat het slachtoffer, dat zich voor de politierechter burgerlijke partij had gesteld, niet in hoger beroep gekomen is van het vonnis van de politierechter : deze stelde enkel zijn onbevoegdheid om van de vordering van de burgerlijke partij kennis te nemen vast, maar verwierp ze niet ten gronde.

Van Laer t./ N.V. The Ocean.

Gezien in eensluidend afschrift het vonnis der Rechtbank van eerste aanleg te Turnhout, zetelende inzake van koop-handel, de dato 24 juni 1970, tegen hetwelk op 16 september 1970, bij verzoekschrift, een naar vorm en termijn regelmatig beroep werd ingesteld ;

Aangezien Rommens René, verzekerde van geïntimeerde,

vrijgesproken uit hoofde van onvrijwillige verwondingen aan Van Laer en onaanpaste snelheid, bij vonnis de dato 9 september 1968 van de Politierechtbank te Arendonk, door de Correctionele rechtbank te Turnhout, zetelend in graad van beroep, hoofdens gezegde betichtingen, op 28 januari 1969 veroordeeld werd — hetwelk vonnis gezag van strafrechtelijk gewijsde heeft gekregen — zodat « erga omnes », het slachtoffer inbegrepen, vaststat dat Rommens de voormelde aan Van Laer schadeberokkenende misdrijven heeft gepleegd, met het gevolg dat onderhavige eis van laatstgenoemde, strekkend tot vergoeding daarvoor en gericht, bij toepassing van artikel 6 der wet van 1 juli 1956 tegen de verzekeraar van Rommens, principieel gegrond is ;

Aangezien weliswaar wordt opgeworpen dat Van Laer, die zich in de strafrechtelijke procedure, burgerlijke partij had gesteld, geen beroep aantekende tegen het vonnis van de Politierechtbank, en daaruit wordt afgeleid — evenwel ten onrechte — dat aldus tussen Van Laer en Rommens met het gezag van het gewijsde, is komen vast te staan dat Rommens geen enkele fout pleegde ;

Aangezien immers de politierechter, na de vrijspraak die hij verleende, nog enkel op burgerlijk gebied zijn onbevoegdheid kon vaststellen om uitspraak te doen over de vordering van de burgerlijke partij doch zodoende geenszins deze vordering ten gronde verwierp, zodat het gezag van zijn gewijsde enkel zijn onbevoegdheidsverklaring dekt en niet kan reiken tot de bevrijding van Rommens — of dezes verzekeraar — tegenover het slachtoffer van het ongeval ;

Aangezien, zelfs al bleef zijn beroep achterwege, een berusting van Van Laer in de beslissing van de Politierechtbank niet bewezen is, en een berusting van zijnentwege zich trouwens enkel zou uitstrekken tot de onbevoegdheidsverklaring, doch geenszins als een ondubbelzinnige verzaking aan zijn pretentie tot vergoeding zou kunnen geïnterpreteerd worden ;

Aangezien het gevorderd schadebedrag niet betwist wordt ;

Om deze redenen,

Het Hof, na beraad,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935 ;
Alle andere, meer omvattende of strijdige besluiten verworpend ;

Ontvangt het beroep ;
Verklaart het gegrond ;
Doet het bestreden vonnis teniet ;
Opnieuw wijzende :
Verklaart de oorspronkelijke vordering ontvankelijk en gegrond ;
Veroordeelt geïntimeerde (...).

ARBEIDSHOF TE BRUSSEL

Afdeling Brussel.

7e Kamer. — 25 oktober 1971.

Voorzitter : M.H. Coremans.
Raadsheren in sociale zaken : MM. M. Lambrechts
en R. Grijp.
Advocaten : Mrs. Pollet en L. Martens.

Arbeidsongeval. — 1. Medeoorzaak van de schade. — Bewijs. — 2. Prothesen. — Bijkomende vergoeding. — Berekening. — Beperking tot herzieningsperiode. — Ontwettelijk.

1. Het is voldoende dat het arbeidsongeval medeoorzaak

van de bestaande lichamelijke schade is opdat de wettelijke vergoedingen verschuldigd zijn. Indien uit de bestanddelen van de zaak volgt dat dit kan aanvaard worden, dient de verzekeraar het tegendeel te bewijzen.

2. *De bijkomende vergoeding voor prothesen en orthopedische toestellen moet volgens het gebruikelijk kapitalisatiesysteem berekend worden. Slechts bij uitzondering mag zij ex aequo et bono worden bepaald.*

De rechter mag de toe te kennen bijkomende vergoeding niet voorlopig beperken tot de duur van de herzieningstermijn.

De Federale Verzekeringen t. / Vermaercke.

Het hoger beroep is gericht tegen het vonnis van 8 oktober 1970 waarbij eiseres in hoger beroep, oorspronkelijk verweerster, tot vergoeding verplicht wordt van de schade voortvloeiend uit het arbeidsongeval waarvan gedaagde in hoger beroep het slachtoffer was.

Op 29 januari 1966 heeft gedaagde in hoger beroep de rechterenkel verstuit toen hij, als lasser werkzaam op de werf van zijn werkgever, op een balk trapte die kantelde. Daarop volgde een periode van arbeidsongeschiktheid, en na consolidatie van de letsels een blijvende gedeeltelijke werkonbekwaamheid van 3 %.

Omtrent de feiten en de aard van het ongeval is geen betwisting.

Eiseres in hoger beroep, verzekeraar van de werkgever die gedaagde in hoger beroep op 29 januari 1966 tewerkstelde, betwist, in hoofdorde het oorzakelijk verband tussen ongeval en schade. Zij houdt voor dat onvoldoende aangetoond is dat de arbeidsongeschiktheid, voorwerp van het geding, volgt uit het arbeidsongeval van 29 januari 1966. Zij wijst daarbij op het ongeval dat gedaagde in hoger beroep, in dienst van een andere werkgever verzekerd bij een andere verzekeraar, op 2 december 1964 overkomen is, waarbij hij aan dezelfde voet dezelfde letsels opliep. Zij steunt zich inzonderheid op het oordeel van de gerechtelijke deskundige, dokter Cocriamont, die, omdat hij het slachtoffer vóór 29 januari 1966 niet heeft kunnen onderzoeken, meent dat het hem niet mogelijk is aan te tonen of de in beding zijnde schade te wijten is aan het ongeval van 29 januari 1966 dan wel aan een daaraan voorafgaande feitelijkheid; voor beide stellingen acht hij elementen aanwezig (blz. 11 en 12 van het deskundig verslag). In die omstandigheden meent eiseres in hoger beroep zich te mogen beroepen op het voordeel van de twijfel om van de vergoedingsplicht te worden ontheven.

Uit het reeds genoemd deskundig verslag van dokter Cocriamont blijkt duidelijk dat na de feiten van 29 januari 1966 een periode van arbeidsongeschiktheid is gevolgd en dat de verstuijing van de rechterenkel, oorzaak van de vastgestelde vermindering van arbeidsongeschiktheid, het rechtstreeks gevolg is van het ongeval van 29 januari 1966 (deskundig verslag, blz. 10, bespreking, punt 1). Die gegevens alsmede het geheel van de deskundige bevindingen en vooropzettingen en de verklaring van dokter Meirsmen van 21 mei 1969 laten toe om, tot het tegenbewijs geleverd is, te aanvaarden dat het arbeidsongeval van 29 januari 1966 minstens medeoorzaak van de door gedaagde in hoger beroep geleden schade is geweest, welk causaal verband volstaat om de vergoedingsplicht van de verzekeraar te wettigen. Welnu, eiseres in hoger beroep bewijst niet en biedt ook niet aan te bewijzen dat de thans bedoelde arbeidsongeschiktheid alleen aan het arbeidsongeval van 2 december 1964 te wijten zou zijn, welk arbeidsongeval, volgens de gegevens van het dossier, zonder blijvende sekwellen afgesloten werd.

Zelfs indien uit het eerste ongeval van 2 december 1964 enige voorbeschiktheid van gedaagde in hoger beroep zou zijn voortgevloeid — wat niet met duidelijkheid aangetoond

is —, dan nog blijft eiseres in hoger beroep tot vergoeding gehouden omdat, zoals de eerste rechter en de gedaagde in hoger beroep met reden voorhouden, de vergoedingsplicht niet ophoudt te bestaan wanneer de aantasting van de arbeidsgeschiktheid in de hand wordt gewerkt door een vooraf bestaande lichamelijke toestand. (Cass., 30 november 1933, Pas. 1934, I, 88).

Het middel, dat in hoofdorde naar voren is gebracht, mist dus grond.

In ondergeschikte orde betwist eiseres in hoger beroep de schatting van het vast te leggen prothesekapitaal, dat de eerste rechter voorlopig en voor de duur van de herzieningsperiode ex aequo et bono op 7.800 fr. heeft vastgesteld. Zij verwijt aan de eerste rechter dat hij bedoeld kapitaal ex aequo et bono heeft bepaald, dat hij de hernieuwingstermijn van de orthopedische schoenen zonder voldoende motief op twaalf maanden heeft vastgesteld, dat hij bij de bepaling van het prothesekapitaal de kosten van eerste levering niet heeft afgetrokken, dat hij de normen van het Fonds voor arbeidsongevallen niet heeft nageleefd en dat de in aanmerking genomen basisprijs van de orthopedische schoenen niet met de werkelijkheid overeenstemt.

Voraf dient vastgesteld dat de deskundige besluit tot de noodzaak voor gedaagde in hoger beroep steunschoenen te dragen (deskundig verslag, blz. 13).

Met toepassing van artikel 3 van de algemene arbeidsongevallenwet vallen de kosten voor orthopedische toestellen ten laste van eiseres in hoger beroep tot de dag van de gerechtelijke einduitspraak, in casu tot de dag waarop dit arrest wordt uitgesproken (Cass., 17 december 1914, Pas. 1915-1916, I, 158). Voor de daaropvolgende periode dient een bijkomende vergoeding te worden verleend die geacht wordt overeen te stemmen met de waarschijnlijke kosten voor het vernieuwen van de orthopedische schoenen.

Op grond van de overwegingen ontwikkeld in de memorie van toelichting bij het ontwerp dat de wet van 23 juli 1927 tot goedkeuring van het Verdrag van Genève van 10 juni 1925 geworden is (Gedr. St., Kamer van Volksv., 1926-1927, nr. 152), is steeds aanvaard dat alleen in buitengewone gevallen en om buitengewone redenen bedoelde bijkomende vergoeding ex aequo et bono mag worden vastgesteld (Burg. rb. Brussel, 29 maart 1955, Bulletin des Assurances, 1955, blz. 365). De eerste rechter heeft noch het buitengewone van het geval, noch de aanwezigheid van buitengewone redenen vastgesteld. Het dossier toont het bestaan daarvan ook niet aan. Er is dan ook geen reden om af te wijken van het gebruikelijk kapitalisatiesysteem.

Bovendien laat artikel 3 van de algemene arbeidsongevallenwet niet toe de bijkomende vergoeding voor het hernieuwen van de orthopedische schoenen voorlopig te beperken tot de periode binnen dewelke de herziening van de toegekende uitkering kan worden gevorderd. Genoemd artikel 3 bepaalt inderdaad dat de tijdens de herzieningsperiode niet opgebruikte bijkomende vergoeding, binnen de maand na het verstrijken daarvan aan de getroffen diene te worden uitgekeerd. Anderzijds heeft de beslissing van de eerste rechter tot onvermijdelijk gevolg dat partijen verplicht zouden worden na verstrijken van de herzieningsperiode hetzij opnieuw overeen te komen over het voor de hernieuwing van de orthopedische schoenen nodige bedrag, hetzij een nieuw beroep te doen op de rechter. Noch een, noch ander kan door de rechter tot verplichting worden gesteld.

Uit wat voorgaat volgt dat er reden is over de protheseverplichtingen opnieuw recht te doen.

Uit het dossier blijkt dat de prijs van een paar orthopedische schoenen 2.100 fr. bedraagt. Omdat voor de bepaling van de blijvende gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid de deskundige rekening heeft gehouden met het dragen van orthopedische schoenen, dienen twee paar

orthopedische schoenen in aanmerking te worden genomen, het tweede te dragen terwijl het eerste in herstelling is. De gebruikelijke termijn van hernieuwing is achttien maanden, wat ter zake om de zes en dertig maanden tot de hernieuwing van twee paar orthopedische schoenen leidt. Anderzijds is niet aangetoond dat de bouw van het orthopedisch materiaal of de gang van getroffene van die aard zijn dat een kapitaal voor de herstelling in aanmerking kan worden genomen. Tenslotte, gezien het verloop van tijd tussen het ongeval, de consolidatie en de gerechtelijke einduitspraak betaamt het voor de kapitalisatie van de bijkomende vergoeding de leeftijd op laatstgenoemde dag in aanmerking te nemen (34 jaar en 7 maanden), terwijl, bij gebrek aan bewijs van eerste levering op een tijdstip onmiddellijk aan de dag van de gerechtelijke einduitspraak voorafgaand, geen aanleiding bestaat het eindbedrag met de overeenstemmende waarde van een eerste levering te verminderen. Volgens de tabellen van Hallet en Nancey, aangevuld door Consael, geven bovengenoemde elementen een bijkomende vergoeding van groot 27.460 fr. (4.200 fr. x 6,5382 aan kapitalisatie-rente 3,75 %).

Aangezien het hoger beroep bij het Arbeidshof is ahangig gemaakt op 4 december 1970, dit is vóór de inwerkingtreding van het koninklijk besluit van 30 november 1970 betreffende de rechtsplegingsvergoeding, kan, met toepassing van artikel 9 van genoemd besluit, aan gedaagde in hoger beroep niet het voordeel van de rechtsplegingsvergoeding in hoger beroep worden toegekend.

Om deze redenen,

Het Arbeidshof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken ;

Alle andere en meer omvattende besluiten als niet diende of niet gegrond afwijzende ;

Ontvangt het hoger beroep, verklaart het ten dele gegrond, bevestigt het vonnis waartegen beroep, behoudens wat betreft de vergoeding van de orthopedische schoenen ;

Hervormende, zegt voor recht :

— dat tot de dag van de uitspraak van dit arrest, eiseres in hoger beroep gehouden is tot de vergoeding van de kosten betreffende de aankoop van de orthopedische schoenen door gedaagde in hoger beroep, kosten te voldoen op aanbieding van de factuur door gedaagde in hoger beroep ;

— dat voor de periode volgend op de uitspraak van dit arrest, door eiseres in hoger beroep een bijkomende vergoeding voor aankoop en hernieuwing van de orthopedische schoenen verschuldigd is, waarvan het bedrag op 27.460 fr. wordt vastgesteld, het niet opgebruikt deel daarvan aan gedaagde in hoger beroep uit te keren binnen de maand van het verstrijken van de herzieningsperiode.

NOOT. — Ingevolge art. 28, derde lid, van de Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971, wordt de bijkomende vergoeding voor vernieuwing en reparatie van prothesen en toestellen voortaan berekend op grond van een kapitalisatieschaal opgesteld door de Koning. Met betrekking tot de bestanddelen op basis waarvan de berekening gebeurt, dient de verzekeraar vooraf de instemming te bekomen van het Fonds voor Arbeidsongevallen dat een tarief opstelt (zie : art. 35. en 46, 4°, alsmede schaal G, K.B. 21 dec. 1971 houdende uitvoering van sommige bepalingen van de Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971, Staatsblad, 28 dec. 1971, p. 15.307).

De bijkomende vergoeding behoort door de verzekeraar gestort te worden bij het Fonds voor Arbeidsongevallen binnen de maand volgend op de homologatie van de overeenkomst of de in kracht van gewijsde gegane beslissing betreffende de consolidatiedatum. Het Fonds staat

in voor het onderhoud en de reparatie van de prothesen en toestellen (Arbeidsongevallenwet, art. 58, § 1, 6° en 28, vierde lid ; K.B. 21 dec. 1971, art. 61 t/m 66).

J.R.R.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE OUDENAARDE

1e Kamer. — 8 juni 1971.

Voorzitter : M. Janssens de Varebeke.

Rechters : M.M. Mys en Van Kerkhoven.

Advocaten : Mrs. Mares en de Coninck van Noyen.

Arbeidsongevallen. — Weg naar het werk. — Begrip.

De bescherming van de arbeider tegen ongevallen op de weg naar het werk mag, zonder dat daardoor de in de leden 2 en 3 van art. 1 van het wetsbesluit van 13 december 1945 bevatte begrippen uitgebreid worden, gelden op alle plaatsen die gelegen zijn op de geografische ligging van de voor normaal te houden weg die gaat van de verblijfplaats van de werknemer tot aan zijn werkplaats. Dat de getroffene deze geografisch afgebakende weg maar van een bepaalde plaats af zou gevolgd hebben, lijkt dus zonder belang ter zake te zijn.

Van Laeken en De Nutte t./ N.V. Winterthur.

De rechtbank hoorde de partijen in hun middelen en conclusies en nam kennis van de overgelegde stukken, waaronder de uitgifte van het arrest dat door het Hof van Cassatie in deze zaak werd uitgesproken op 6 maart 1970, en dat de zaak naar de rechtbank van eerste aanleg te Oudenaarde, zitting houdend in hoger beroep, heeft verwezen.

De oorspronkelijke vordering werd door de huidige eisers na verwijzing ingeleid voor de vrederechter van het eerste kanton te Aalst. Bij toepassing van de besluitwet van 13 december 1945 betreffende de vergoeding der schade voortspruitende uit ongevallen die zich op de weg naar of van het werk voordoen, werden door eisers de renten en vergoedingen gevorderd waarop zij beweren aanspraak te kunnen maken ingevolge het ongeval waarbij Camiel Van Laeken dodelijk werd gekwetst op 17 september 1963 te Aalst in de Schendelbeke-hofstraat.

Bij vonnis van 23 juni 1964 heeft de vrederechter de eis als ongegrond afgewezen, op grond van de overweging dat de woning van de ouders van de getroffene, alwaar hij overnacht had en van waaruit hij vóór het ongeval vertrokken was om zich naar zijn werk te begeven, niet kan doorgaan als vertrekpunt van de weg die hij normaal diende af te leggen « zelfs indien het afgelegd traject in feite grotendeels zou samenvallen met het gewoonlijk af te leggen traject ».

Tegen dat vonnis werd door huidige eisers hoger beroep aangetekend, en de rechtbank van Dendermonde sprak in graad van beroep uit op 8 december 1964. Huidige gedaagde voorzag zich in cassatie, en het Hof van Cassatie vernietigde laatstgenoemde vonnis bij arrest van 23 september 1966, en verwees naar de rechtbank van eerste aanleg te Gent, zitting houdend in hoger beroep.

De redenen die deze verbreking motiveerden, zijn vreemd aan het voorwerp van de thans gevoerde betwisting.

De rechtbank van eerste aanleg te Gent sprak een eindvonnis uit op 31 januari 1969.

Tegen dit vonnis voorzag zich huidige gedaagde in cassatie. Bij meergemeld arrest van 6 maart 1970, vernietigde het Hof van Cassatie laatstgenoemd vonnis, en

verwees de zaak naar deze rechtbank. (Zie dit arrest met noot Caenepeel, R.W. 1970-71, kol. 359 en vgl.).

Uit de feitelijke gegevens der zaak kan als bewezen weerhouden worden :

1. dat het ongeval waarbij Camiel Van Laeken dodelijk werd gekwetst gebeurde toen de getroffene zich 's morgens op het normale uur met de motorfiets naar zijn werk te Aalst begaf ;

2. dat de getroffene, die een drietal weken vóór het ongeval in het huwelijk getreden was met eerste eiseres, niet in zijn wettelijk domicilie te Hekelgem in de Langestraat had overnacht, maar toevallig in het huis van zijn ouders te Erembodegem in de Kapellestraat. Van daaruit was hij kort vóór het ongeval, in gezelschap van zijn echtgenote vertrokken, doch volgde reeds over een afstand van 2 km de weg die hij dagelijks vanuit zijn domicilie volgde ;

3. dat de getroffene dan, zoals dit dagelijks gebeurde, een korte omweg aflegde om zijn zeventienjarige zwangere echtgenote bij haar ouders te Aalst in de Langestraat te gaan brengen, alwaar zij de dag zou doorbrengen ;

4. dat gelet op deze dagelijks afgelegde korte omweg, en op de ligging van de werkplaats waar de getroffene zich moest aanmelden, het slachtoffer dus de weg volgde, die hij normaal zou gevolgd hebben indien hij vanuit zijn wettelijk domicilie was vertrokken ;

5. dat het ongeval wegens de omstandigheden waarin het gebeurde, verbonden is met de normale risico's van het traject.

De bedoeling van de getroffene om zijn echtgenote bij haar ouders te brengen, alvorens zijn werkplaats te vervoeegen, moet, gelet op de jeugdige leeftijd en de zwangerschap van de echtgenote, als een toegelaten en verantwoorde reden aangezien worden om een korte omweg te maken, en verhoogde het normaal risico van het traject niet. Deze omweg moet dus ook begrepen worden in de normale weg naar het werk.

De vraag blijft dus alleen gesteld, wat de toepasselijkheid van de bepalingen van art. 1 van de besluitwet van 13 december 1945 op het onderhavig geval betreft, of voor de getroffene de omstandigheid dat hij op de dag van het ongeval niet vanuit zijn verblijfplaats is vertrokken, verenigbaar is met de vereiste gesteld door het tweede lid van deze wetsebepaling dat zegt dat « als de weg naar en van het werk dient verstaan : de door de arbeider normale af te leggen weg om zich van zijn verblijf of van de plaats waar hij gaat eten naar de plaats waar hij zijn werk verricht te begeven, en omgekeerd ».

Terecht halen eisers het arrest aan van het Hof van Cassatie (eerste kamer), uitgesproken op 27 november 1969 in een — wat de feiten betreft — vrijwel gelijkwaardige zaak, waar het Hof bepaalt dat : « artikel 1 van de wet van 13 december 1945 niet vereist dat de arbeider, om zich op de weg naar en van het werk te bevinden, zijn verblijfplaats verlaat, doch zich ertoe beperkt de door hem te volgen weg te bepalen door als zijn punt van vertrek of aankomst, naargelang hij zich naar zijn werk begeeft om ervan terugkeert « zijn verblijf » aan te geven, dit wil zeggen de plaats waar dit verblijf gevestigd is ». (Cass. 1e k., 27 november 1969, Pas. 1970, I, 288 en R.W. 1969-1970, kol. 1225 en volg.).

In het onderhavig geval is de plaats waar het ongeval gebeurd is op een punt gelegen van de geografische weg tussen de verblijfplaats van de getroffene en de plaats waar hij zijn werk verrichtte. Zoals hoger aangetond, moet de dagelijks afgelegde kleine omweg begrepen worden in de normale weg naar het werk. Het ongeval dat gebeurd is op het geografisch afgebakend traject tussen de verblijfplaats van de getroffene en zijn werkplaats, wordt bij toepassing van de bepalingen van de

besluitwet van 13 december 1945, als arbeidsongeval aangezien.

Men kan bezwaarlijk voorhouden dat deze zienswijze het begrip zelf van de wegen die in de leden 2 en 3 van art. 1 dezer besluitwet omschreven zijn, zou uitbreiden : het verslag van de Regent, dat deze besluitwet toelicht, onderstreept dat de tekst een principe stelt, en dat het gevaarlijk zou zijn een theoretische bepaling van de normale weg te geven, dewelke in de praktische aanwending ontoereikend zou blijken te zijn. De mogelijkheid van een pretoriaanse toepassing van het begrip wordt dus voorzien, niet om het begrip « weg naar de arbeidsplaats » uit te breiden, maar om het praktisch toe te passen op de concreet te beoordelen gevallen.

Hetzelfde verslag aan de Regent vervolgt dat de werknemer dus zal moeten bewijzen : « la réalité de l'accident avec ses circonstances de lieu et de temps » (Pasin., 1946, blz. 280). De nadruk wordt dus o.m. gelegd op de plaats waar het ongeval zich voordeed : de localisatie ervan. Ten andere wordt aanvaard door de rechtspraak dat niet alleen het risico verbonden aan de handeling van de arbeider (zich van huis naar het werk te begeven), maar ook dat van de weg zelf (objectief element), door de besproken besluitwet is beschermd. Deze bescherming mag dus, zonder uitbreiding van de begrippen bevat in de leden 2 en 3 van art. 1 der besluitwet, op alle plaatsen gelden, die gelegen zijn op de geografische ligging van de voor normaal te houden weg die gaat van de verblijfplaats van de werknemer tot aan zijn werkplaats. Dat de getroffene deze geografisch afgebakende weg maar van een bepaalde plaats af zou gevolgd hebben, lijkt dus zonder belang ter zake te zijn.

In het onderhavig geval is het ook zonder belang te onderzoeken of het huis van de ouders van de getroffene te Erembodegem als zijn tweede of tijdelijke verblijfplaats kan doorgaan, vermits het bewezen is dat het ongeval gebeurd is op een normale weg tussen het domicilie van het slachtoffer en de plaats waar hij zich voor het werk aan te melden had.

Wat betreft de toe te kennen vergoedingen :

Thans aanvaardende beide partijen dat de vergoedingen te berekenen zijn op een basisloon van 97.365 frank per jaar.

Er komt dus aan eerste eiseres, weduwe van de getroffene, een jaarlijkse lijfrente toe overeenstemmend met 30% van dit loon, hetzij $97.365 \times 30\% = 29.209$ frank $\times 0,869 = 25.382$ frank ;

Bovendien is haar het loon verschuldigd voor de periode van 17 september 1963 tot 1 oktober 1963 of $15/365 \times 97.365 = 4.001$ fr. ;

Voor het ten tijde van het ongeval nog ongeborn kind werd voor de eerste rechter geen rente gevraagd, zodat de vordering desangående door eiseres gesteld, niet ontvankelijk is.

Gedaagde zal ten voordele van eerste eiseres, die een lijfrente bekomt, het gepaste kapitaal moeten vestigen.

Vermits het voor eerste eiseres voordeliger zal zijn, wegens meer renderende beleggingsmogelijkheden, onmiddellijk te kunnen beschikken over een derde van de lijfrente in kapitaal en vermits huidige beslissing aangaande de rentevergoeding aan geen herziening onderworpen kan zijn, kan aan de vordering van eerste eiseres om een derde der rente in kapitaal te ontvangen, gevolg gegeven worden.

De door eiseres gevorderde intresten moeten toegekend worden, gezien zij moratoir zijn en niet de schade, maar het uitstel van uitkering der vergoedingen dekken.

De vergoeding voor begrafeniskosten moet op 8.002 fr. bepaald worden op grond van art. 4, 1° der samengeordende wetten op de vergoedingen inzake arbeidsongevallen. Deze vergoeding komt aan tweede en derde

eisers toe, gezien zij de begrafeniskosten samen gedragen hebben. Redenen waarom de rechtbank, die recht doet na verwijzing in graad van hoger beroep, en op tegenspraak;

Het hoger beroep ontvankelijk en gegrond verklaart, het beroepen vonnis vernietigt, en opnieuw wijst over de oorspronkelijke eisen:

Verklaart dat het ongeval dat op 17 september 1963 aan wijlen Van Laeken Camiel is overkomen, een ongeval is op de weg naar het werk,

Bepaalt het bedrag van het basisloon van de getroffene op 97.365 frank per jaar.

Voordeelt gedaagde na verwijzing om te betalen (...).

NOOT. — Vorenstaand vonnis werd gewezen na verwijzing door Cass., 6 maart 1970 (R.W. 1970-71, 359, met noot van C. Caenepeel). Verg. Cass., 27 november 1969 (R.W. 1969-70, 1225, met noot van M. de S.).

BURGERLIJKE RECHTBANK TE IEPER

1e Kamer. — 5 januari 1972.

Voorzitter : M. U. Talpe.

Rechters : M.M. Saverys en P. Roose.

Advocaten : Mrs. M. Mahieu en G. Sedeyn.

Lening. — Hypothecaire lening. — Rentevoet van 29 %. — Toepassing van art. 1907 ter B.W.

Een hypothecaire lening van 200.000 fr. voor een termijn van vijf jaar werd verstrekt tegen een interest van 15% per jaar, met beding dat maandelijks een bedrag van 5.800 fr. zou terugbetaald worden voor kapitaal en interesten.

Het blijkt dat de werkelijke rentevoet 29,1% bedraagt. Deze overschrijdt klaarblijkelijk de normale interest en de dekking van het risico. Het bedingen van een zo hoge rentevoet laat op zichzelf al toe te besluiten dat misbruik van de behoeften van de lener gemaakt werd. De uitlener heeft ook misbruik van de onwetendheid van de lener gemaakt, daar de voorschriften van art. 1907, lid 2, B.W. en van het K.B. nr. 225 van 7 januari 1936 niet nageleefd werden en de uitlener de lener daardoor in de waan liet dat er maar een rente van 15% bedongen werd. De rechtbank vermindert, op vordering van de lener, diens verplichtingen tot de terugbetaling van het geleende kapitaal en de betaling van de wettelijke interest, en past die vermindering toe op de reeds gedane betaling daar de vordering binnen drie jaren te rekenen van de dag can de betaling is ingesteld.

Fonteyne t./Laleman.

I. Afstand van geding.

Op 23 september 1970 werden verweerders op verzoek van eisers gedagvaard om te verschijnen voor de Heer Vrederechter van het kanton Mesen.

Eisers doen uitdrukkelijk afstand van het bij voormelde daging tegen verweerders ingestelde geding en verweerders aanvaarden deze afstand.

II. Ongegrondheid van de hoofdeis in hoofde van tweede eisers.

Eisers vorderen veroordeling van verweerders tot betaling van 330.600 fr. en 14.250 met verwijlsrente, rechterlijke rente en kosten.

De vordering steunt op een bij notariële akte van 11 september 1969 gesloten overeenkomst waarbij eerste eiser aan verweerders 200.000 fr. uitleent.

Tweede eiseres was geen partij bij deze overeenkomst zodat de vordering in haren hoofde ongegrond is bij gebrek aan rechtsband tussen haar en verweerders.

III. Nopens de gegrondheid van de hoofdeis in hoofde van eerste eiser.

A) Artikel 19 quinquies van de wet van 9 juli 1957.

Bij voormelde overeenkomst hebben de leners aan eerste verweerder een hypothecaire waarborg verstrekt.

Verweerders beroepen zich dan ook ten onrechte op een bepaling van de wet van 9 juli 1957 tot regeling van de verkoop op afbetaling en van zijn financiering daar de hypothecaire leningen buiten de toepassing van deze wet vallen (artikel 2,3°).

B) Artikel 1907 ter, eerste lid B.W.

Verweerders beroepen zich subsidiair op de bepaling van artikel 1907 ter, eerste lid B.W. dat de rechtbanken toelaat op vordering van de lener, diens verplichtingen te verminderen tot de terugbetaling van het geleende kapitaal en de betaling van de wettelijke interest. Indien de uitlener, met misbruik van de behoeften, van de zwakheden, van de hartstochten of van de onwetendheid van de lener, zich, voor zich zelf of voor anderen, een interest of andere voordelen heeft doen beloven, die klaarblijkelijk de normale interest en de dekking van het risico van de lening overschrijden.

1) De bedongen interest.

In artikel 1 van de overeenkomst is de termijn van de lening op 5 jaar bepaald.

De overeenkomst bepaalt in artikel 2: « Het kapitaal zal vanaf heden tot op de dag van zijn volledige terugbetaling een interest opbrengen, berekend aan vijftien frank per honderd per jaar ».

15% rente op 200.000 frank gedurende 5 jaar is $200.000 \times 15 \times 5$

100

hetzij 150.000 fr

In artikel 3 van de overeenkomst werd oorspronkelijk meer speciaal overeengekomen dat de leners het kapitaal en de interesten zouden terugbetalen door maandelijks storting van 5.834 frank. Hieruit blijkt duidelijk dat de leners 15% moesten betalen op gans het kapitaal en dit gedurende gans de voorziene duur van de lening, niettegenstaande zij om de maand $1/60^{\circ}$ van het kapitaal moesten inkorten. Het oorspronkelijk voorziene bedrag van 5.834 frank is immers duidelijk samengesteld uit: — $1/60^{\circ}$ van het kapitaal, weze $200.000 : 60 = 3.333,33$ — $1/60^{\circ}$ van 150.000 fr. rente, weze $150.000 : 60 = 2.500,—$

fr. 5.833,33

afgerond op 5.834 frank.

Bij het ondertekenen van de akte werd het bedrag van de maandelijks terugbetalingen teruggebracht van 5.834 op 5.800 fr., zodat de leners uiteindelijk moesten betalen $5.800 \times 60 = 348.000$ frank. De leningslast bedraagt derhalve $348.000 - 200.000 = 148.000$ fr. Rekening houdend met het feit dat de leners iedere maand $1/60^{\circ}$ van het kapitaal moesten terugbetalen zodat het kapitaal waarvan zij het genot hadden iedere maand kleiner werd, bedraagt de werkelijke rentevoet in feite (voor de formule van berekening: zie A.P.R. Tw Koop - Afbetalingsovereenkomsten, onder nr. 814) $148.000 \times 100 \times 24$

= 29,1 %.

200.000×61

2) De normale interest en de dekking van het risico.

Er dient nagegaan of de werkelijk bedongen rente klaarblijkelijk de normale interest en de dekking van het risico van de lening overschrijdt.

a) De genotswaarde van het kapitaal.

De wetgever heeft hieromtrent aan de rechtbanken een volledige appreciatievrijheid gelaten. Het verslag aan de Koning bij het K.B. nr. 148 van 18 maart 1935 verschaft omtrent het begrip « normale interest » nochtans enkele opmerkingen waaruit blijkt :

— dat de « normale interest » beantwoordt aan de genotswaarde van het kapitaal op het ogenblik van de lening;

— dat bij de bepaling ervan geen rekening dient te worden gehouden met de eventualiteit van het verlies van het kapitaal, dat als afzonderlijk element in aanmerking mag worden genomen (zie onder b);

— dat het normaal karakter van de rentevoet afhangt van de voorwaarden op de kapitaalmarkt bij het sluiten van de leningsovereenkomst;

— dat deze rentevoet voornamelijk dient geapprecieerd volgens de rentevoet welke wordt geïnd door de Nationale Bank en door de Spaar- en Lijfrentekas.

(Cfr. R.P.D.B., V^o Usure, nr. 83).

(Cfr. Charley del Marmol, La répression de l'usure, nr. 272).

Volgens verweerders bedroeg in het najaar 1969 de normale interest 9,5 %.

Volgens eerste eiser was de rente bij leningen met eerste ranghypothec in 1969 minimum 10 %.

Geen enkele van de partijen brengt bewijzen omtrent de door hen vooropgestelde percentages naar voor.

b) Dekking van het risico.

De « normale interest » kan slechts worden verhoogd in de mate dat het risico van de insolventie van de schuldenaar niet is gedekt. Bij het appreciëren van dit risico dient meer speciaal rekening te worden gehouden met de efficaciteit van de verstrekte waarborgen (Cfr. Charley del Marmol, La répression de l'usure, nr. 292 in fine en R.P.D.B., V^o Usure, n° 91).

In casu was de lening gedekt door een hypothecaire inschrijving van eerste rang op het aan tweede verweester voor de helft in volle eigendom en voor de helft in vruchtgebruik toebehorende onroerend goed, zijnde een hofstede met grond en weide, gelegen te Nieuwkerke aan de Groenestraat nr. 2, groot 50 aren. Verder werd als aanvullende waarborg aan de uitlener een voorrecht toegestaan op al de roerende goederen waarvan het bedrijf van verweerders is voorzien, inzonderheid op de vee-stapel, het landbouwmaterieel en een personenwagen, in totaal geschat op 120.000 fr., alsmede op de jaarlijkse oogst van fruit en vruchten, geschat op 10.000 fr. Tenslotte voorzorg de notariële akte in de afstand ten voordele van de uitlener van alle schuldvorderingen, lenen, enz., die aan verweerders toekwamen.

c) Besluit.

Alhoewel partijen geen preciese gegevens hebben verstrekt nopens de normale rentevoet op het ogenblik dat de leningsovereenkomst werd gesloten, is het, rekening houdend met het bedrag van de lening en met de verstrekte waarborgen, toch zonder meer duidelijk dat de rentevoet van 29,1 % klaarblijkelijk de normale interest en de dekking van het risico van de lening in zeer ruime mate overschrijdt (zie R.P.D.B., V^o Usure, nr. 88, zie ook Bl. Rb. Brussel, 24 mei 1941, geciteerd door Charley del

Marmol, La répression de l'usure, blz. 316 in de voetnoot 3).

3) Misbruik van de behoeften, de zwakheden, de hartstochten en de onwetendheid van de leners.

De in artikel 1907 ter B.W. opgenomen termen « misbruik van de zwakheden » en « misbruik van de hartstochten » verwijzen naar alinea 1 van artikel 494 S.W.B. terwijl de termen « misbruik van de behoeften » en « misbruik van de onwetendheid » verwijzen naar de tweede alinea, welke bij K.B. nr. 148 van 18 maart 1935 aan artikel 494 S.W.B. werd toegevoegd (Cfr. Charley del Marmol, La répression de l'usure, nr. 402 en R.P.D.B., V^o Usure, nr. 122).

Reeds voor het K.B. nr. 148 van 18 maart 1935 achtte de rechtspraak het misbruik van de zwakheden en/of de hartstochten van de lener aanwezig in geval er misbruik was van de behoeften van de lener (cfr. R.P.D.B., V^o Usure, nrs. 70-74).

Wat betreft het misbruik van de behoeften van de lener neemt de rechtspraak aan dat het opleggen van een te hoge rentevoet op zichzelf reeds toelaat te besluiten dat de behoeften van de lener noodzakelijkerwijze werden misbruikt (Cfr. R.P.D.B., V^o Usure, nr. 78, alinea 10 en de aldaar aangehaalde rechtspraak).

Verder kan hier verwezen worden naar het uitvoerig gemotiveerd vonnis van de Rechtbank van Koophandel te Brussel van 18 maart 1960 (J.C.B. 1961 - blz. 114 en vv) waaruit duidelijk blijkt dat de wetgever een vermoeden juris et de jure heeft ingesteld dat, zo bij een leningsovereenkomst voordelen werden bedongen die de normale interest en de dekking van het risico van de lening overschrijden, zoals in casu, het contract onder dwang werd aangegaan.

Eerste eiser heeft ook misbruik gemaakt van de onwetendheid van de leners.

Bij het invoeren van de wet van 27 juli 1934 en van het K.B. nr. 225 van 7 januari 1936 is de voornaamste bekommernis van de wetgever geweest klaarheid te brengen in de teksten van de overeenkomsten.

De gesloten overeenkomst beantwoordt niet aan de bepalingen van artikel 1 van de wet van 27 juli 1934 (art. 1907, 2e lid B.W.) en ook niet aan de bepalingen van artikel 6 van het K.B. nr. 225 van 7 januari 1936, welke tot doel hebben het de schuldenaar duidelijk te maken welk deel van iedere afkorting betrekking heeft op de terugbetaling van het kapitaal en welk deel strekt tot betaling van rente alsmede welke rente de schuldenaar werkelijk betaalt. Ook het bij het K.B. nr. 225 van 7 januari 1936 voorziene aflossingsplan is niet bij de leningsakte gevoegd.

Daardoor heeft eerste eiser de leners in de waan gelaten dat zij 15 % rente betaalden en eerste eiser heeft van deze door hem in de hand gewerkte onwetendheid van de leners nopens de werkelijke rentevoet misbruik gemaakt om een overdreven rente te verkrijgen.

4) Algemeen besluit.

Uit het voorgaande blijkt dat de voorwaarden in artikel 1907 ter, eerste lid, B.W. voorzien ter zake vervuld zijn. De verplichtingen van de leners dienen derhalve verminderd tot terugbetaling van het geleende kapitaal en de betaling van de wettelijke interest.

Verweerders hebben tot op heden enkel drie afkortingen verricht, namelijk deze vervallen respectievelijk op 1 oktober, 1 november en 1 december 1969.

Het nog verschuldigde saldo van het geleende kapitaal beloopt derhalve 200.00 — (3 x 3.333,33) = 190.000 frank.

Gelet op het in gebreke blijven van verweerders, vraagt eerste eiser de vervroegde terugbetaling van het nog

verschuldigd saldo terwijl verweerders daarentegen vragen dit saldo te mogen betalen in 60 termijnen vanaf heden.

Het feit dat verweerders de toepassing vragen van de sanctie voorzien in artikel 1907 ter B.W., verhinderde hen niet maandelijks een bepaalde som, desnoods beperkt tot 1/60° van het kapitaal, te betalen. Verweerders dienen dan ook veroordeeld tot terugbetaling van het nog verschuldigde saldo, vermeerderd met de wettelijke rente vanaf 1 december 1969, met dien verstande dat hen voor een gedeelte van hun schuld uitstel dient verleend, zoals hierna bepaald.

De vraag tot betaling van een wederbeleggingsvergoeding is, gelet op de toepassing van artikel 1907 ter B.W., ongegrond.

IV. Nopens de wedereis jegens Fonteyne.

De bij artikel 1907 ter, eerste lid B.W. voorziene vermindering is ook toepasselijk op de reeds gedane betalingen daar de leners de wedereis dienaangaande hebben ingesteld binnen de in artikel 1907 ter, tweede lid B.W. voorziene termijn.

De leners hebben 3 x 5.800 fr. = 17.400 fr. betaald.

De terugbetalingen, verminderd overeenkomstig artikel 1907 ter B.W., belopen :

— 3.333,33 + 200.000 x 4,5	
	=
	1200
— 3.333,33 + 196.666,67 x 4,5	
	=
	1200
— 3.333,33 + 193.333,34 x 4,5	
	=
	1200
	4.083,33
	4.070,83
	4.058,33
	12.212,49 fr.

Fonteyne dient derhalve veroordeeld tot terugbetaling van 17.400 — 12.212,50 = 5.187,50 frank.

V. Nopens de wedereis jegens Ampe.

Daar tussen de leners en Ampe geen rechtsband bestaat, is de wedereis in zover hij gericht is tegen Ampe, ongegrond.

.....

CORRECTIONELE RECHTBANK TE TURNHOUT

4e Kamer. — 29 november 1971.

Voorzitter : M. W. Bijl.

Openbaar ministerie : M. J. De Peuter.

Advocaat : Mr. Ludo Goossens.

Geneesheer. — Medische controle, door Nederlandse arts in België, op Belgische in Nederland tewerkgestelde werknemers. — In het kader van de Nederlandse ziekten- en invaliditeitsverzekering. — Administratief akkoord van 4 november 1957. — Geen strafbare inbreuk op het K.B. nr. 78 van 10 november 1967.

Krachtens het K.B. nr. 78 van 10 november 1967 dient de beoefenaar van de geneeskunde, buiten het vereiste diploma, nog te beschikken over het visum van de geneeskundige commissie en ingeschreven te zijn op de lijst van de Orde van Geneesheren.

Op dit K.B. wordt geen strafbare inbreuk gepleegd door de Nederlandse arts die, al voldoet hij niet aan de laatste twee voorwaarden, in opdracht van het « Ge-

meenschappelijk Administratiekantoor » (een in het kader van de ziekte- en invaliditeitsverzekering in Nederland wettelijk erkend organisme) in België een medische controle uitoefent op in Nederland tewerkgestelde Belgische werknemers die, krachtens Internationale Akkoorden, aan het Nederlands systeem van de ziekte- en invaliditeitsverzekering onderworpen zijn. De arts mag immers die controle in België uitoefenen krachtens art. 13 vervat in het administratief akkoord van 4 november 1957 tussen de Belgische en de Nederlandse bevoegde ministers.

Openbaar Ministerie t./ S.

De feiten :

Overwegende dat uit het vooronderzoek en uit het onderzoek ter zitting volgende gegevens blijken en waarover als zodanig geen betwisting bestaat :

— beklagde, van Nederlandse nationaliteit en verblijvend in Nederland, heeft aldaar het wettelijk diploma van arts behaald ;

— de ziekte- en invaliditeitsverzekering in Nederland wordt beheerd door een wettelijk erkend organisme, namelijk het Gemeenschappelijk Administratiekantoor, hetwelk ter uitoefening van de medische controle terzake, artsen in dienst heeft, waaronder beklagde ;

— zeer veel Belgen uit de streek zijn in Nederland tewerkgesteld en via internationale akkoorden onderworpen aan het Nederlands systeem van ziekte- en invaliditeitsverzekering, alhoewel zij op Belgisch grondgebied verblijven ;

— sinds verscheidene jaren en op verschillende plaatsen in de grensstreek, oefenen Nederlandse artsen, waaronder beklagde, de voorziene medische controle uit in België en op Belgische werknemers, in opdracht van voormeld Gemeenschappelijk Administratiekantoor ;

— het optreden van deze artsen beperkt zich louter en alleen tot een controle, weliswaar op het medisch vlak, zonder enige behandeling en zonder enig ereloon, in vlotte samenwerking met de behandelende Belgische artsen, en zonder dat de Orde der Geneesheren op eigen initiatief enig bezwaar of klacht heeft geformuleerd.

In rechte :

Overwegende dat de betwisting tussen de partijen zich uitsluitend situeert op het strikt juridisch vlak en dit zowel wat betreft de toepasselijkheid van de ingeroepen wetteksten als wat betreft de interpretatie ervan.

Wetgeving ingeroepen door het openbaar ministerie :

Overwegende dat het openbaar ministerie zich beroept op de nationale wetgeving, namelijk het koninklijk besluit van 10 november 1967, met de vaststelling van nu af reeds dat althans de feitelijke bestanddelen van het misdrijf, nl. het onwettig uitoefenen van de geneeskunde, aanwezig zijn :

— volgens artikel 38, § 1/1° dient de beoefenaar van de geneeskunde buiten het vereiste diploma ook nog te beschikken over het visum van de geneeskundige commissie, en ingeschreven te zijn op de lijst van de Orde van Geneesheren, welke twee laatste voorwaarden door beklagde uiteraard niet vervuld zijn ;

— de regelmatige controles door beklagde over een tijdspanne van meerdere jaren impliceren een gewoonlijk onderzoeken van de gezondheidstoestand en maken bijgevolg daden van geneeskunde uit, zoals voorzien bij artikel 2 ;

Overwegende dat het gepast voorkomt hierbij onmiddellijk volgende bedenkingen aan te stippen op een dubbel terrein :

1. de ratio legis van voormeld Koninklijk Besluit berust op volgende motieven : én de bescherming van de Volksgezondheid, én de vrijwaring van de beroepsbelangen van van de Belgische artsen ;

welnu de Volksgezondheid is ongetwijfeld niet in het minste gevaar, niet alleen omdat het hier slechts over controles gaat, doch ook omdat het diploma van de Nederlandse Artsen gelijkgesteld is geworden met dit van de Belgische Artsen bij Koninklijk besluit van 15 februari 1958, gewijzigd door het Koninklijk Besluit van 3 maart 1961 ; (Les Droits et les Obligations des Médecins - Ryckmans-Meert nr. 41) ;

de beroepsbelangen van de Belgische Artsen zijn eveneens gevrijwaard, niet bij ontstentenis van enige klacht vanwege de Orde der Geneesheren, doch wel bij de vaststelling dat volgens de wet van 9 augustus 1963, artikel 77 en volgende, de controles uitgeoefend worden door geneesheren-raadgevers en door geneesheren-inspecteurs, welke echter geen zelfstandig beroep uitoefenen, doch bedienenden of ambtenaren zijn ; (o.a. nummers 468 tot 490) ;

2. Overwegende bovendien dat bij verschillende internationale bilaterale overeenkomsten met de aangrenzende landen, uitzonderingen op voormeld Koninklijk Besluit van 10 november 1967 voorzien zijn voor de grensstreken, in casu deze met Nederland van 28 april 1947 ; (o.c. nummers 58 - 63) ;

3. Overwegende dat het Verdrag van Rome van 25 maart 1957, geratificeerd op 2 december 1957, niet alleen het recht op vestiging voor de vrije beroepen voorziet, doch ook uitdrukkelijk in artikel 57 / 3 een coördinatie van de verschillende nationale wetgevingen op gebied van de geneeskunde, nadat in artikel 51 reeds de opdracht tot de vereiste maatregelen werd gegeven om de sociale zekerheid uit te werken in verband met het vrije verkeer van de werknemers ;

Wetgeving ingeroepen door de verdediging :

Overwegende dat beklagde zich steunt op een artikel 13 vervat in een administratief akkoord van 4 november 1957 tussen de Belgische en Nederlandse bevoegde Ministers, hetwelk luidt als volgt : de rechthebbenden die in België verblijven en die verzekerd zijn bij een Nederlands orgaan, zijn onderworpen aan de medische en administratieve controle van het Nederlands orgaan, tenzij dit orgaan het Rijksfonds verzoekt die controle uit te oefenen. »

Overwegende dat vooraleer over te gaan tot de interpretatie van dit akkoord, in de eerste plaats dient nagegaan met welke rechtsgeldigheid en rechtskwaliteit het bekleed is ;

Het akkoord van 4 november 1957 :

Overwegende dat dit akkoord als volgt tot stand is gekomen binnen het kader van een bilaterale internationale overeenkomst :

— bij wet van 2 juni 1949 wordt geratificeerd het Verdrag tussen België en Nederland van 29 augustus 1947 betreffende de toepassing der wederzijdse wetgeving op het punt der sociale verzekering, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 10 augustus 1949 ;

— ter uitvoering van voormeld verdrag werd inzake ziekengeld, moederschaps- en overlijdensverzekering, verzekering voor geneeskundige verzorging en invaliditeitsverzekering op 4 november 1957 kwestieus akkoord afgesloten, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 19 juni 1958 ; artikel 50 van dit akkoord voorziet stilzwijgende verlenging van jaar tot jaar, behoudens tijdige opzeg ;

— bij wet van 27 april 1960, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 24 juni 1960, wordt de herziening van voormeld verdrag goedgekeurd, alsook van het aanvullend protocol van 4 november 1957 ;

Overwegende dat voormeld akkoord bovendien op huidige ogenblik uitdrukkelijk geprojecteerd is geworden in het E.E.G.-Verdrag :

— Krachtens artikel 51 van het verdrag van Rome van 25 maart 1957 werden ondermeer reeds de verordeningen nummer 3 van 25 september 1958 en nummer 4 van 3 december 1958 van de Raad van Europa uitgevaardigd, welke de waarde hebben van uitvoerigsbesluiten, waarvoor enkel vereist is de bekendmaking in het « Publikatieblad van de Gemeenschap », hetgeen in casu geschied is zonder verdere tussenkomst van het Parlement, noch publicatie in het Belgisch Staatsblad ; (P.G. - Hayoit de Termicourt - R.W. 1963/64 - kol. 73 en volgende) ;

— welnu in de verordening nummer 3, artikel 4/7 wordt vooropgesteld de regeling van de sociale zekerheid van de grensarbeiders waarvoor in artikel 1/d de Minister van Sociale Voorzorg (welke kwestieus akkoord afsloot), als de bevoegde autoriteit wordt gekwalificeerd : (Les Codes Belges - Bruylant 1969 - IV blz. 522) ;

— de verordening nr. 36/63 E.E.G. van de Raad van Europa, bekendgemaakt in het Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen nr. 62 van 20 april 1963, voorziet een regeling inzake de sociale zekerheid van de grensarbeiders, met in bijlage I de uitdrukkelijke handhaving van kwestieus artikel 13 van het akkoord van 4 november 1957, eveneens rechtsgeldig bekend gemaakt op 10 november 1965 ;

Overwegende bijgevolg dat voormeld akkoord rechtsgeldig is.

Wat betreft de interpretatie van dit akkoord :

Overwegende dat het Openbaar ministerie voorhoudt dat kwestieus akkoord geenszins betekent dat, in afwijking van het Koninklijk Besluit van 10 november 1967, Nederlandse artsen in België de voorziene controle zouden mogen uitoefenen, vermits het Gemeenschappelijk Administratiekantoor over volgende mogelijkheden beschikt bij de organisatie dezer controle :

— de Belgische werknemers voor controle naar Nederland ontbieden ;

— De Belgische Rijksdiensten gelasten met controle in België ;

— Belgische artsen aanstellen ;

Overwegende dat elke wettekst in de eerste plaats dient geïnterpreteerd te worden op een wijze die zingevend en logisch is ; dat inderdaad het akkoord niet de minste reden van bestaan zou hebben en totaal overbodig zou zijn, indien het Nederlands organisme de Belgische werknemers voor controle naar Nederland zou ontbieden, noch in het geval beroep zou worden gedaan op Belgische artsen ; dat het beroep op de Belgische Rijksdienst enkel een fakultatief alternatief uitmaakt voor het Nederlands orgaan, doch geenszins een verplichting ;

Overwegende dat bovendien het juist de bedoeling is geweest om in een materie waarbij zoals hoger gezegd de rationes legis van het Koninklijk Besluit van 10 november 1967 toch niet geschaad worden, een redelijke en sociaal verantwoorde regeling te voorzien voor de Belgische werknemers, die genieten van de Nederlandse wetgeving, door hen geen verplaatsing naar Nederland op te leggen, terwijl het anderzijds toch normaal is dat de controle geschiedt zoals voorgeschreven door diezelfde Nederlandse Wetgeving ;

Overwegende dat artikel 4 van kwestieus akkoord van 4 november 1957 de interpretatie van het Openbaar Ministerie ontzenuwt in die zin, dat hierbij een afwijkende regeling aan artikel 13 wordt voorzien voor de Nederlanders

die in Nederland verblijven en uitkeringen genieten in gevolge de Belgische Wetgeving, en waarbij de controle ter uitzondering van het algemeen principe van wederkerigheid toch aan het Gemeenschappelijk Administratiekantoor wordt voorbehouden ;

Overwegende dat dergelijke regeling ongetwijfeld ook samengaat met het nog bestaande verschil tussen beide landen inzake sociale zekerheid.

Overwegende dat bovendien kwestieus akkoord overal in de grensstreek, en dit gedurende verschillende jaren, reeds uitgevoerd werd in die zin dat de Nederlandse artsen verbonden aan het Gemeenschappelijk Administratiekantoor, in België dergelijke controles uitoefenen zonder éniġ bezwaar ; dat het toch niet aanvaardbaar is dat de Belgische bevoegde administratieve autoriteit welke toch ongetwijfeld op de hoogte is van de werkelijke wijze van uitvoering van dit akkoord, niet zou optreden, hetzij door een wijziging aan dit akkoord, hetzij door een opzeg, wanneer de uitvoering in strijd zou zijn met de bedoeling en de inhoud ervan ; dat de verdediging zelfs een schrijven voorbrengt uitgaande van de administrateur-generaal van het Belgisch Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering, welke op gemotiveerde wijze vooropzet dat krachtens artikel 13 van kwestieus akkoord, Nederlandse artsen verbonden aan het Gemeenschappelijk Administratiekantoor, in België de controles mogen uitoefenen ; dat de verdediging eveneens een attest voorbrengt van het Gemeenschappelijk Administratiekantoor, dat beklaagde te beschouwen is als haar afgevaardigde zoals wettelijk voorzien ; dat de Nederlandse Administratie dezelfde interpretatie aan kwestieus akkoord geeft, zoals blijkt uit een door de verdediging voorgebracht schrijven.

Overwegende dienvolgens dat kwestieus akkoord dient geïnterpreteerd te worden in die zin, dat de Nederlandse artsen als afgewaardigden van het Gemeenschappelijk Administratiekantoor, in België, op Belgische werknemers, vallende onder de Nederlandse wetgeving inzake sociale zekerheid, de voorziene medische controle mogen uitoefenen ;

Verhouding tussen het Koninklijk Besluit van 10 november 1967 en het internationaal verdrag :

Overwegende dat in de eerste plaats toch moet beklemtoond worden dat het Koninklijk Besluit van 10 november 1967 vooral de Volksgezondheid beoogt, terwijl het Internationaal Verdrag een medische controle voorziet in het kader van de sociale zekerheid ;

Overwegende dat de basiswet van 9 augustus 1963 inzake de oprichting en organisatie van het stelsel van invaliditeitsverzekering, bij artikel 77 en volgende een controlestelsel uitwerkt om nadien bij artikel 146 uitdrukkelijk te bepalen dat hierdoor geen afbreuk wordt gedaan aan de Internationale Verdragen.

Overwegende dat uitzonderingen op hetgeen bepaald in het Koninklijk Besluit van 10 november 1967, ook bestaan in het kader van de regeling voor de grondgebieden zoals reeds vermeld ;

Overwegende in elk geval, dat in geval van konflikt tussen een landsrechtelijke norm en een internationaal rechtelijke norm, de voorrang moet gegeven worden aan de internationaal rechtelijke norm, te meer daar deze nu bevestigd is geworden in het gemeenschapsrecht, zonder enige uitwerking van het feit dat de interne norm van latere datum is ; (Cassatie : 27 mei 1971 - R.W. : 71 - 424 en volgende) ;

Overwegende dat beklaagde gehandeld heeft volledig in overeenstemming, en ter uitvoering van een internationale wetgeving, zodat de kwestieuze bepalingen van het Koninklijk Besluit van 10 november 1967 op hem niet toepasselijk zijn, met als gevolg dat hij vrijgesproken dient te worden van het misdrijf hem ten laste gelegd.

Overwegende louter volledigheidshalve en gans ten overvloede, dat zelfs in de stelling van het Openbaar Ministerie betreffende de interpretatie van kwestieus akkoord — quod non — beklaagde toch nog zou dienen te worden vrijgesproken, vermits hij zich kan beroepen op een onoverwinnelijke dwaling in rechte, zich hierbij steunend op een interpretatie aan kwestieus akkoord gegeven door de bevoegde administraties, zowel van België als van Nederland.

Gezien artikel 191 van het Wetboek van rechtspleging in strafzaken : artikels 2. 11. 12. 14. 31. 32. 34. 35. 36. 37 en 41 der wet van 15 juni 1935, door de Heer Voorzitter aangeduid ;

Om deze redenen,

De Rechtbank, vonnissende op tegenspraak :

Spreekt beklaagde vrij van het feit hem ten laste gelegd, zonder kosten.

BESLAGRECHTER TE ANTWERPEN

2 december 1971.

Rechter : M. Groetaers.

Advocaten : Mrs : E. Buysse en F. Mattheessens.

Tenuitvoerlegging. — Beslag tot betaling van proceskosten van scheiding van tafel en bed. — Bij de notaris begonnen maar niet voortgezette verdeling. — Exceptie van dading. — Schorsing van de tenuitvoerlegging tot uitspraak van de rechtbank.

Nadat in 1957 de scheiding van tafel en bed was uitgesproken en de notaris de begonnen werkzaamheden van scheiding en deling niet had kunnen voortzetten wegens het stilzitten van partijen, heeft de vrouw thans beslag gelegd op de goederen van de man tot betaling van de proceskosten die ter kennis van de notaris gebracht waren om in de vereffening opgenomen te worden.

De beslagrechter, bij wie de nietigverklaring van het beslag gevorderd wordt, is onbevoegd om te oordelen of er, zoals de man beweert, een dading gesloten is en welke de inhoud ervan is, maar het feit dat de deling niet doorgevoerd werd en het jarenlange stilzitten van de vrouw scheppen voldoende vermoedens om de tenuitvoerlegging voorlopig te schorsen totdat de rechtbank ten gronde over de verdeling zal uitgesproken hebben.

D. t. / M.

Overwegende dat bij vonnis van 19 juni 1957 van de tweede kamer van de rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen, de scheiding van lijf en goederen tussen partijen uitgesproken werd ; dat dit vonnis gevelde werd ten gunste van huidige verwerende partij en ten laste van huidige eisende partij die tevens veroordeeld werd tot de kosten ;

Overwegende dat zelfde vonnis notaris Leon Debaecker met standplaats te Antwerpen aanstelde om tot de bewerkingen van deling en vereffening van de gemeenschap over te gaan ;

Overwegende dat de notaris tijdens vermelde bewerkingen de volgende akten verleden heeft (zie zijn brief dd. 25 september 1968 in bundel van eisende partij) :

— 12 oktober 1956 : inventaris voor scheiding lijf en goederen ;

— 20 december 1957 : verklaringen betreffende scheiding lijf en goederen,

— 24 juni 1958 : opening werkzaamheden vereffening en deling ;

Overwegende dat partijen nadien geen enkel bericht aan de notaris meer gaven met gevolg dat, zoals hij zelf schrijft, « alles in het dak is blijven steken » ;

Overwegende echter dat op 6 augustus 1971, hetzij veertien jaar na het vonnis, huidige verwerende partij bevel liet betekenen tot betaling van de gerechtskosten van de rechtspleging in scheiding van lijf en goederen, hetzij 17.197 F ;

Overwegende dat zelfde partij op 14 oktober 1971 uitvoerend beslag liet leggen op de roerende goederen van huidige eisende partij met vaststelling van de verkoopdag op 5 november 1971 ;

Overwegende dat de vordering van de eisende partij ertoe strekt te doen zeggen voor recht dat de rechtspleging van inbeslagname nietig en van generlei waarde is, minstens dat zelfde rechtspleging ongegrond is ; bijgevolg aan de verwerende partij verbod te doen opleggen deze rechtspleging nog verder te vervolgen en ze te doen veroordelen tot de kosten van huidig geding ;

Overwegende dat de eisende partij ter staving van haar vordering twee middelen inroept :

1° dat in de eksploten van 6 augustus en 14 oktober 1971 een woonplaats en een beroep van de verzoekende partij vermeld worden welke niet met de werkelijkheid overeenstemmen ; dat zulks de nietigheid van de eksploten, op grond van artikel 43 Gerechtelijk Wetboek medebrengt ;

Overwegende dat de verwerende partij deze vergissingen toegeeft doch antwoordt dat de eisende partij hierbij geen schade geleden heeft, zodat de rechter de nietigheid niet mag uitspreken ;

Overwegende dat de eisende partij inderdaad niet voldoende bewijst dat zij ingevolge de — ondertussen rechtgezette — vergissingen schade geleden heeft ; dat ingevolge artikel 861 Gerechtelijk Wetboek de rechter derhalve de nietigheid niet kan uitspreken ; dat de nietigheid voorzien bij artikel 43, 2°, Gerechtelijk Wetboek, inderdaad niet hernomen wordt in de uitzonderingen opgesomd in artikels 862, 863 en 865 van het Gerechtelijk Wetboek ;

2° dat de deling en vereffening, aangevragen in 1957 voor notaris Debaecker, niet doorgevoerd werd omdat ondertussen een minnelijke regeling tussen partijen getroffen geweest was ;

Overwegende dat door de verwerende partij niet betwist wordt dat de thans gevorderde gerechtskosten, zijnde zes staten van haar pleitbezorger Meester De Graef, ter kennis van de werkende notaris gebracht werden om in de vereffening opgenomen te worden ;

Overwegende dat de verwerende partij weliswaar betwist dat er een dading tussen partijen eertijds tussenkwam ; dat de eisende partij hierop antwoordt dat, in dat geval, de vereffening en deling moet hernomen worden, maar dat het niet opgaat voor een van de posten ervan uit te voeren, zonder rekening te houden met alle wederzijdse rechten van partijen ;

Overwegende dat wij klaarblijkelijk onbevoegd zijn om te oordelen of er een dading door partijen gesloten werd en, zo er een tussenkwam, welk de inhoud ervan was ;

Overwegende nochtans dat het feit zelf dat de deling en vereffening niet doorgevoerd werd zowel als de jarenlange onthouding van huidige verwerende partij voldoende vermoedens scheppen om huidige uitvoering voorlopig te schorsen totdat de rechtbank ten gronde zich over de deling en vereffening zal uitgesproken hebben.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE KORTRIJK

3e Kamer. — 30 november 1971.

Voorzitter : M. J. Cooreman.

Rechters : MM. P. Calmeyn en A. Van de Meulebroucke.

Advocaten : Mrs. F. Goddeeris en J. Mathys.

Huwelijk. — Sinds tien jaar feitelijk gescheiden echtgenoten. — Geen wil of kans op hereniging. — Eis op grond van art. 218 B.W. — Afwijking.

Wanneer de feitelijke scheiding tussen echtgenoten reeds meer dan tien jaar duurt en er mag aangenomen worden dat zij verder gescheiden willen leven en dat er geen kans meer bestaat dat zij ooit nog als een gezin zullen samenleven, bestaat er geen huishouden meer en kan de vrouw zich niet beroepen op het voordeel van art. 218 B.W.

D. t./ R.

De Rechtbank heeft het verzoekschrift van 11 maart 1971, neergelegd ter griffie op 12 maart 1971, waarbij eiser hoger beroep aantekent tegen het vonnis van 25 februari 1971 van de Vrederechter van het kanton Harelbeke nagezien, alsook de besluiten en de stukken van partijen, die in openbare zitting hebben gepleit ;

Het aangevochten vonnis werd blijkbaar niet betekend. Het hoger beroep werd regelmatig aangetekend en is derhalve toelaatbaar.

Huidige verweerster vroeg, bij verzoekschrift van 7 januari 1971, op grond van art. 218 B.W.B. machtiging om maandelijks 4.000 F. rechtstreeks op het loon van eiser in ontvangst te nemen, wat haar door de Vrederechter werd toegestaan ;

Huidig eiser houdt voor dat partijen sinds tien jaar feitelijk gescheiden zijn, wat verweerster niet ontkent ;

Verder beweert hij ondermeer, doch bewijst het niet, dat verweerster over een spaarpot beschikt, anderhalf jaar geleden 120.000 F. heeft ontvangen wegens verkoop van een gemeenschappelijk goed, terwijl hij zelf 80.000 F. achterstellige belastingen dient te betalen, verschuldigd voor het uitbaten van de herberg, welke grieven verweerster betwist ;

Terecht werpt hij op dat het voordeel van art. 218 B.W.B. het bestaan van een huishouden veronderstelt ; dat het huishouden zich in de echtelijke woonplaats bevindt en dat enkel uitzonderlijk de verplichting elders kan geschieden, namelijk wanneer de partijen feitelijk gescheiden leven ;

Eiser ontkent dat hij de oorzaak is van de feitelijke scheiding, daar volgens hem, verweerster zonder enige reden het echtelijk dak heeft verlaten.

Het staat vast dat verweerster niets doet om het gemeenschappelijk leven met eiser te hernemen. Zij beweert daartoe redenen te hebben die de Vrederechter heeft aanvaard. Eiser van zijn kant doet ook niets en uit het eindvonnis blijkt het dat hij wenst met rust gelaten te worden door verweerster. De feitelijke scheiding duurt reeds tien jaar en er mag aangenomen worden dat er geen kans meer bestaat dat partijen ooit nog als een gezin zullen samenleven en dat zij verder willen gescheiden leven. Bijgevolg bestaat er geen huishouden meer ;

In die omstandigheden kan verweerster van het voordeel van art. 218 B.W.B. niet meer genieten en is de eis in hoger beroep gegrond. Zij kan desnoods beroep doen op andere rechtsmiddelen wil zij steun genieten van eiser.

Om deze redenen,

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

De Rechtbank,

Alle verdere besluiten van de hand wijzend ;
Gelet op art. 2.24 der taalwet van 15 juni 1935 ;
Verklaart het hoger beroep toelaatbaar en gegrond ;
Vernietigt het aangevochten vonnis ;

Zegt voor recht dat verweerster niet meer gemachtigd is om rechtstreeks en met uitsluiting van eiser 4.000 F. per maand van dezès inkomsten, van de opbrengst van diens arbeid of van alle hem door derden verschuldigde geldsommen in ontvangst te nemen ;

Veroordeelt verweerster tot teruggave van hetgeen zij zich reeds mocht gedelegeerd zien sedert het aangevochten vonnis ;

Verwijst verweerster tot de kosten van beide aanleggen.

BOEKBESPREKING

A. Fettweis, Bevoegdheid. (Handboek voor gerechtelijk recht), deel II. — Antwerpen, Standaard Wetenschappelijke Uitgeverij, 1971, 358 blz.

In heel de juristenwereld heeft men met bijzondere vol-doening vernomen dat thans een aanvang gemaakt werd met de publicatie van het groot handboek voor gerechtelijk recht, waarin de nieuwe normen voor de burgerlijke rechtspleging, zoals ze in het gerechtelijk wetboek zijn uitgestippeld, breedvoerig en wetenschappelijk zullen bestudeerd worden.

Het is de bedoeling dat dit handboek wel zal bestaan uit een zestal lijvige delen, waarin de stof zal behandeld worden door een aantal van onze beste specialisten op het gebied van het procedureel recht.

Volgens het plan dat door de uitgeverij gepubliceerd werd zou dit groot werk als volgt ingedeeld worden : deel I, algemene inleiding (Fettweis en Le Paige), gerechtelijke organisatie, (Kring) en (regelen der balie) Vermeylen ; deel II, bevoegdheid (Fettweis) ; deel III, regelen van het geding (Storme en Rasir) ; deel IV, de rechtsmiddelen (Le Paige) ; deel V, de bijzondere rechtsplegingen (Baugniet en Van Dievoet), de internationale bevoegdheid (Pierre Godhot) ; deel VI, de middelen tot tenuitvoerlegging (Gutt) Dit plan toont op welke brede wijze deze uitgave werd opgevat en de namen van de medewerkers aan dit verzamelwerk staat borg voor zijn hoge wetenschappelijke kwaliteiten.

Thans is zopas deel II verschenen waarin de heer A. Fettweis, hoogleraar van de rechtsfaculteit te Luik het hoofdstuk over de bevoegdheid heeft behandeld. Het is uitgesproken tot een lijvig werk van meer dan 350 blz. en het heeft dadelijk de voortreffelijkheid en de hoge wetenschappelijke standing van het groot handboek gevestigd.

De bevoegdheid is voor de gerechtelijke praktijk een zeer uitgestrekt domein waarop « wolfsklemmen en schietgeweren » kwistig gespreid liggen en waarop het steeds gevaarlijk is zich te wagen zonder ervaren gids. Tengevolge van het in werking treden van het nieuw gerechtelijk wetboek werden er zeer belangrijke wijzigingen aangebracht zowel aan de gerechtelijke organisatie als aan de procedure en, ten overstaan van de nieuwigheden waarmede elk jurist dagelijks geconfronteerd werd was de behoefte aan een betrouwbare leidraad wel zeer groot.

Het boek van Prof. Fettweis is voorzeker een uitmuntende gids om dit gebied te betreden. Zoals alle grote wetenschappelijke werken munt het uit door de eenvoud van de uiteenzetting en de duidelijkheid van het betoog. Daarbij treft dadelijk de uitgebreidheid van de documentatie. Er wordt over-

vloedig verwezen naar de jurisprudentie en er is geen vraagstuk waarin niet, tot uitputtens toe, alle studiën en artikelen vermeld worden die over het onderwerp werden gepubliceerd. Elk jurist kende reeds de bijzondere kwaliteiten van de vorige werken van Prof. Fettweis, doch met zijn nieuw boek over de bevoegdheid, heeft hij in zijn zo rijk wetenschappelijk werk werkelijk een hoogtepunt bereikt dat wij niet genoeg kunnen waarderen.

Wie het boek van Prof. Fettweis doorwerkt krijgt niet enkel een merkwaardig overzicht over al de problemen die betrekking hebben op de bevoegdheid der rechtsmachten, doch hij wordt overstelpd door een massa wetenswaardigheden die doorheen de tekst zijn gevlecht en die van een stof die men droog en saai zou verwachten een werkelijk zeer boeiende lectuur maakt.

In de inleidende hoofdstukken van zijn boek geeft de auteur ons soliede bepalingen van de juridische begrippen en degelijke omschrijvingen van de grondbeginselen die aan de basis liggen van heel de burgerlijke rechtspleging. Onmiddellijk wordt hierbij het nieuw gerechtelijk wetboek ingeschakeld door zijn eenvoudige regeling van de bevoegdheidsincidenten, die thans worden opgelost, op de eenvoudigste wijze, door de arrondissementsrechtbank. Er wordt uitgewijd over het karakter van openbare orde der procedureelregelen en over de uitzonderlijke mogelijkheden om ervan af te wijken.

Ook het bepalen van de waarde van de geschillen om de bevoegdheid en de aanleg vast te stellen bevatten nog heel wat moeilijkheden, niettegenstaande de inspanningen die men gedaan heeft om de zaken in de grootst mogelijke mate te vereenvoudigen. Alle mogelijkheden worden hier onder het oog genomen en telkens wordt de juiste oplossing aangeduid. Juridische betwistingen die onder de vroegere wetgeving veelvuldig voorkwamen worden kortbondig in herinnering gebracht met verwijzingen naar rechtsleer en rechtspraak.

Tegenvordering, vorderingen tot tussenkomst, aanhangigheid, samenhang en onsplitbaarheid komen achter-eenvolgens aan de beurt en worden in alle details behandeld, tot schrijver dan overgaat tot de grotere hoofdstukken van zijn werk namelijk de ontleding van de bevoegdheid der verschillende rechtsmachten.

Eerst komt deze van de vrederechter aan de beurt, waarbij wij vooral zouden willen wijzen op de klare behandeling van de bevoegdheid van de cantonale magistratuur wat betreft de bezitsvorderingen.

Van de bevoegdheid der rechtbank van koophandel, waarbij minder nieuwe elementen voorkomen, uitstekende synthese gegeven. Daarentegen is het hoofdstuk gewijd aan de bevoegdheid van de arbeidsrechtbank volkomen nieuw en worden de bevoegdheden ervan zakelijk uitgestippeld.

In een afzonderlijk hoofdstuk wordt de bevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg ontleed met de soms zo moeilijk te trekken scheidingslijn tussen de bevoegdheid van de rechtbank zelve en deze van de beslagrechter wanneer het gaat over geschillen betreffende de tenuitvoerlegging van vonnissen en arresten.

De rechtsmacht van de voorzitter der verschillende rechtsmachten wordt helder in het licht gesteld en na nog een kort overzicht gegeven te hebben van de bevoegdheid van het Hof van Beroep en van het Arbeidshof geeft Prof. Fettweis een zeer waardevolle synthese van de bevoegdheden van het Hof van Cassatie.

Aan het slot van het boek wordt uitgewijd over de verschillende problemen der territoriale bevoegdheid.

Het boek van Prof. Fettweis is een belangrijk werk, klaar ingedeeld, uitstekend geschreven en overvloedig gedocumenteerd. Het is gelukkig dat wij thans alle problemen in verband met de bevoegdheid der rechtsmachten kunnen

onderzoeken aan de hand van ons zo voortreffelijk leerboek.

Laten wij hopen dat de overige delen van het aangekondigde verzamelwerk zo spoedig mogelijk op hun beurt zullen verschijnen, opdat dit gezamenlijk standaardwerk onze rechtsliteratuur zou verrijken en aan de praktijk grote diensten bewijzen.

René Victor.

INGEZONDEN

Wij ontvingen van de heer Dr. jur. Jos Theunissen, directeur van de Onderlinge Maatschappij der Openbare Besturen, het hieronderstaand schrijven betreffende de interpretatie van de nieuwe wet op de arbeidsongevallen.

* * *

Mijnheer de Hoofdredacteur,

Ik neem met een zekere vertraging kennis van de studie van de hand van de heer Verhofstadt over « De nieuwe arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 » (Rechtskundig Weekblad nr. 21).

In het belang van uw lezers, meen ik een verkeerde interpretatie te moeten rechtzetten die zeer belangrijke gevolgen zou kunnen hebben. De auteur schrijft inderdaad in kolom 999 dat, zoals trouwens in de vervangen wetgeving, het slachtoffer van een arbeidsongeval nu ook nog de keuze zou hebben tussen de forfaitaire regeling en de regeling volgens het gemeen recht.

Welnu, artikel 46, 2° paragraaf, stipuleert duidelijk : « Onverminderd de bepalingen van § 1, is de verzekeraar verplicht de vergoedingen, die voortvloeien uit deze wet te betalen binnen de bij artikelen 41 en 42 gestelde termijn ». Deze termijnen zijn :

- binnen de maand na het overlijden, voor de begrafenis-kosten (art. 41) ;
- op dezelfde tijdstippen als het loon, voor de tijdelijke vergoedingen (art. 42, al. 1) ;
- om de drie maanden voor de jaarlijkse vergoedingen (art. 42, al. 2).

Vermits de verzekeraar in alle gevallen binnen deze termijnen moet betalen kan er ook geen sprake zijn van keuze voor het slachtoffer dat niet eens de mogelijkheid heeft deze vergoedingen te weigeren.

Dit blijkt trouwens uit de memorie van toelichting bij het wetsontwerp dat voorgelegd werd aan de Senaat. Als een der voordelen van deze nieuwe bepaling wordt aangehaald :

« b) het gevaar is uitgesloten dat de getroffene door de verzekeraar vergoed wordt voor de opgelopen schade en terzelfdertijd door de rechter een vergoeding krachtens het gemeen recht toegewezen krijgt voor dezelfde schade.

« De rechter zal, zo het slachtoffer de zaak voor hem aanhangig maakt, nog slechts schadevergoeding kunnen toekennen voor de schade die niet gedekt is door de ongevallenwetgeving ; » (gedr. st. van de Senaat nr. 328, p. 28).

Naar mijn mening is er dus geen twijfel meer mogelijk. Het slachtoffer heeft niet meer de keuze tussen de « wet-vergoeding » en deze volgens het gemeen recht : de verzekeraar moet de forfaitaire vergoedingen betalen en zijn verhaal uitoefenen tegen de aansprakelijke derde. Het slachtoffer of zijn rechthebbenden kunnen aan deze derde slechts vorderen, het verschil tussen het bedrag van de « wetvergoedingen » en dit waarop zij zouden recht hebben in « gemeen recht ».

Een regeling die zou afgesloten worden tussen het slachtoffer en de aansprakelijke derde of zijn verzekeraar zou dus nietig zijn, als strijdig met de openbare orde, voor zover zij betrekking heeft op de vergoedingen die door de wet van 10 april 1971 voorzien zijn.

* * *

De Heer arbeidsauditeur Verhofstadt antwoordde ons desaangaande als volgt :

Ik meld de goede ontvangst van uw schrijven van 11 februari ll.. Inderdaad bij nazicht blijkt er een fout geslopen te zijn in mijn artikel over de nieuwe arbeidsongevallenwet. Het art. 46 der nieuwe wet samen met het commentaar in de voorbereidende werken laat inderdaad uitschijnen dat er geen keuzemogelijkheid bestaat tussen de forfaitaire regeling en de regeling naar gemeen recht, zodat de toestand wel degelijk de volgende is :

1) het slachtoffer kan t.o.v. de verantwoordelijke derde het verschil vorderen tussen de gemeenrechtelijke vergoeding en de forfaitaire vergoeding ;

2) de verzekering is verplicht om het slachtoffer de forfaitaire vergoeding uit te keren en kan deze ook eventueel verhalen t.o.v. de verantwoordelijke derde. De opmerking dat de verzekering slechts tussenkomt zo de derde geheel of gedeeltelijk insolvabel is of geheel of gedeeltelijk niet verantwoordelijk wordt verklaard, heeft dan ook haar zin verloren.

Ik dank langs deze weg de heer Theunissen voor zijn opmerking en vraag dan ook dat antwoord in voetnoot aan zijn brief te publiceren.

* * *

Ook van Mr. Emile Jageneau uit Tongeren kwam ons, betreffende hetzelfde artikel, onderstaand schrijven toe :

In uw nummer van 23.1.1972, nr. 21 verscheen een zeer interessant artikel van arbeidsauditeur Verhofstadt in verband met de nieuwe wet op de arbeidsongevallen.

In fine van zijn artikel (kol. 1004), zegt nochtans de schrijver van dit zeer interessant artikel dat « de nieuwe wet is niet automatisch van toepassing, de Koning moet nog bij K.B. de datum van inwerkingtreding bepalen van iedere bepaling in deze wet. »

Ik meen dat deze tekst in cursief werd gedrukt, precies om de aandacht van de lezer hierop te trekken.

Dit zou nochtans tot misverstanden en vergissingen kunnen leiden, vermits ingevolge K.B. van 25.10.71, verschenen in het Belgisch Staatsblad van 4.11.71 de volledige wet op de arbeidsongevallen van 10.4.71 van toepassing werd verklaard met ingang van 1.1.1972.

Ik hield er aan U hierop te wijzen opdat U eventueel de aandacht van uw lezers hierop zou kunnen vestigen.

RECHTERLIJK LEVEN

**Nationaal Verbond van de Magistraten
van Eerste Aanleg.**

*Buitengewone algemene ledenvergadering
gewijd aan de studie van*

de loopbaan van de magistraten van de rechterlijke macht
op zaterdag, 4 maart 1972. - Rechtbank van eerste aanleg
Gerechtshof - Brussel. - Ingang Wolstraat.

Dagorde.

9.15 u. Zaal der kortgedingen : — begroeting van de deelnemers — toelichting over de doelstellingen van de vergadering — keuze door de deelnemers van een werkgroep.

9.30 u. Werkgroepen : A) Toetreding tot de magistratuur. 1° exaam - wedstrijd ; 2° school voor de magistratuur, samenhangend : nascholing ; 3° stage ; 4° varia.

Voorzitter : door de vergadering aan te duiden ; Gast : Prof. R. Legros, raadsheer in het Hof van Cassatie en voorzitter van de Nationale Commissie voor de Magistratuur ; Verslag : Dhr. A. Kebers, ondervoorzitter van het N.V.M.

B) De bezoldiging en de bevorderingen. a. De bezoldiging : 1° basisprincipes en evenwichtspunten ; 2° periodische verhogingen ; 3° sociale programmatie. b. De bevorderingen : 1° basisprincipes ; 2° modaliteiten van de bevorderingen ; 3° bevorderingsmogelijkheden. c. Varia. Voorzitter : door de vergadering aan te duiden. Gast : Dhr. H. Bosly, advocaat-generaal bij het Militair Gerechtshof en lid van het uitvoerend bureau van de Nationale Commissie voor de Magistratuur. Verslag : Dhr. J. Guffens, voorzitter van het N.V.M.

12.30 u. : Middagmaal.

14.30 u. : Algemene vergadering. Studie van de besluiten der werkgroepen. - Varia.

18.00 u. : Einde van de werkzaamheden.

BALIELEVEN

Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen.

Harry Mulisch
te gast bij de Vlaamse Conferentie

Op 28 februari jl. verzoenden recht en literatuur zich in de persoon van de Nederlandse schrijver-filosoof Harry Mulisch, die op uitnodiging van de Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen een talrijk opgekomen juristen-publiek in de voordrachtzaal van de P.I.D.P.A. toesprak.

De voorzitter van de Vlaamse Conferentie, mr. Edmond Lauwers, leidde de spreker in en belichtte dezes grote persoonlijkheid als schrijver, wereldreiziger en filosoof, die o.m. de bestsellers « Het stenen bruidsbed », « Bericht aan de rattenkoning » en « De zaak 40/61 » op zijn actief heeft staan. Laatstgenoemd boek, waarvan de titel verwijst naar het nummer van de zaak Eichmann op de rol der arrondissementsrechtbank te Jeruzalem, vormde het hoofthema van Harry Mulisch' uiteenzetting.

Hij, die als knaap de deportatie der joden meemaakte, woonde in 1961 in opdracht van « Elseviers Weekblad » het proces van Eichmann bij.

Zoals velen van zijn tijdgenoten, was Harry Mulisch gefascineerd door het fenomeen van de oorlog en het daarmee onafscheidbaar verbonden probleem van de oorlogsmisdaad. Reeds van de aanvang van zijn schrijversloopbaan af, wilde Mulisch een roman over een oorlogsmisdadiger schrijven. De eerste oorlogsmisdadiger, die uit zijn pen komt, is een Amerikaans piloot (« Het stenen bruidsbed »), die het strategisch onbelangrijk Dresden bombardeert. Resultaat : 135.000 doden, waaronder hoofdzakelijk vrouwen en kinderen. Probleem : is deze man een oorlogsmisdadiger, zoals later zijn ambtgenoot die een atoombomb op Hiroshima wierp, en die thans in de gedaante van een nieuwe oorlogsheld napalmbommen gooit op weerloze Viëtnameese dorpen ?

Mulisch trachtte te midden van dit bont schouwspel van dagelijkse oorlogsmisdadigers Eichmann te situeren. De grootste eigenschap van Eichmann was zijn blind en verblindend geloof in het bevel, potsierlijk en walgelijk excuus van elke oorlogsmisdadiger. Voor Eichmann stond het bevel boven de persoon van wie het bevel uitging. Zelfs wanneer zijn overste, SS-leider Himmler, hem op het einde van de oorlog beval het maar wat rustiger aan te doen, werkte hij ijverig verder aan zijn moordende taak. Het bevel was voor hem als het ware vlees geworden. Dit laatste fenomeen bracht Harry Mulisch ertoe Eichmann als een machine te beschouwen, die niet over de beweegredenen en de gevolgen van zijn handelingen nadenkt...

Eichmann geloofde zelfs niet, zoals een Himmler, dat

joden geen mensen waren ; hij was zelfs geen anti-semiet, hij was slechts de blinde uitvoerder van een bevel, die evengoed in een ander systeem het zionisme manu militari aan de gehele wereld had kunnen opdringen.

Het boeiendste van de hele voordracht was wellicht de vaststelling dat de spreker zelf geen oplossing aan het probleem zag en hij als het ware nog steeds overrompeld is door het fenomeen Eichmann. Mulisch maakte dan ook de beangstigende bedenking dat Eichmann geenszins een uitzonderlijk wezen is, doch een man die overal en steeds aanwezig is, en slechts wacht tot het systeem waarin hij leeft hem de kansen biedt zijn « talenten » te ontwikkelen.

De objectiviteit en genuanceerdheid waarmee Harry Mulisch, die langs moederzijde tot het volk der slachtoffers van Eichmann behoort, dit kies onderwerp behandelde, heeft deze voordracht op een zeldzaam hoog peil gebracht.

Na zijn boeiende beschouwingen, beantwoordde Harry Mulisch op een scherpe, diepzinnige en soms humoristische wijze de talloze vragen, die helaas niet steeds van dezelfde objectiviteit konden getuigen.

Eddy van Vliet.

Internationale Vereniging van Jonge Advocaten 10e Congres te Parijs.

Dit congres gaat door van 4 tot 8 juli 1972 te Parijs.

De volgende thema's zullen behandeld worden :

1. de drogeermiddelen en de bescherming van de menselijke persoon ;
2. de technische en sociale aspecten en de verdediging van de rechten van het individu ;
3. vrijheid en dwang wat de internationale vestiging van ondernemingen betreft ;
4. de advocaat en de toekomst van de vrije beroepen.

MEDEDELINGEN

Verslagboek van het Algemeen Vlaams Congres (13 juni 1971)

gepubliceerd door de Kultuurraad voor Vlaanderen.

Het Overlegcentrum van Vlaamse Verenigingen, dat in 1965 op initiatief van het Davidsfonds, Vermeylenfonds en Willmsfonds werd opgericht, organiseerde op 13 juni 1971 een Algemeen Vlaams Congres met als thema « Brussel ».

Het Overlegcentrum groepeerde alle belangrijke Vlaamse culturele en strijdverenigingen, die over de politieke en levensbeschouwelijke grenzen heen samenwerken en gemeenschappelijke standpunten formuleren.

De Kultuurraad voor Vlaanderen achtte het belangrijk om het verslagboek van dit congres uit te geven : de jongste ontwikkelingen rond Brussel wijzen erop dat er tijdens deze nieuwe legislatuur andermaal maatregelen dienen getroffen te worden, die Brussel als hoofdstad van een meertalig land moet aanvaardbaar maken. Het congres heeft deze problematiek grondig onderzocht in verschillende werkgroepen die werden voorafgegaan door zes referaten : demografie en bodembeleid, onderwijs te Brussel, subnationaliteit, taalwetgeving, decentralisatie en het Nederlands cultuurleven te Brussel. De teksten van deze referaten evenals de goedgekeurde resoluties werden in het verslagboek opgenomen. Samen met de slottoespraak van de voorzitter van het Overlegcentrum en het A. Vermeylenfonds, Prof. Dr. A. Gerlo, bieden deze documenten in dit verslagboek een duidelijk overzicht van de huidige standpunten van de Vlaamse beweging inzake Brussel als hoofdstad van een meertalig land. Het is duidelijk dat wanneer met de standpunten van het Overlegcentrum meer

rekening was gehouden, de situatie m.b.t. Brussel niet zo pijnlijk zou zijn als ze nu wordt aan gevoeld.

Een ruim publiek vindt er ruime informatie over het probleem Brussel; voor de beleidsvoerende instanties kan dit verslagboek een handleiding zijn met het oog op de te nemen beslissingen terzake.

Dit verslagboek is uitgegeven door de Kultuurraad voor Vlaanderen. Het wordt niet in de handel gebracht. Belangstellenden ontvangen het thuis na storting van 90 fr. op prk. 14.1929 van de Kultuurraad voor Vlaanderen te Antwerpen. Op de strook vermeldt men: « Verslagboek Vlaams Congres », naam en adres (postnummer) in drukletters.

TIJDSCHRIFTEN

Jura Falconis, jaargang 1972 - nr. 2.

Walter Lion, De inrichting van de ruimtelijke ordening in België en Nederland. — Eric Van der Stadt, Bescherming van het leefmilieu in het internationale recht. — Dierk Verbiest, « Onwettige uitoefening van de geneeskunde » in het Belgisch recht. — Hans Thoelen, Het « Rode Boekje voor Scholieren » in België; chicanes et censure. — Carl De Busschere, Wet van 8 april 1971 tot organisatie van een gerechtelijke stage. — Johan Bovin en Paul Petitjean, De collectivisering van de industriële besluitvorming in West-Duitsland na de tweede wereldoorlog. — Hugo Prins, Columbia School of Law. — Wilfried Wilms, Wij kregen bezoek...

Rechtspraak der Haven van Antwerpen, jaargang 1971 - 5e en 6e afl.

Rechtspraak. — Inhoudstafel.

Nederlands Juristenblad, jaargang 1972 - afl. 7.

Mr. E.A.A. Alkema, Recente rechtspraak uit Straatsburg (I). — Mr. J. de Wit/Dr. F.N.H.M. Merkus, Tekortkoming in de wetgeving betreffende hashish en marihuana. — Mr. A. Korthals Altes, Eedaflegging curator. — Mr. W. Korps, Beëdiging krachtens de grondwet en het statuut.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, nr. 5159.

Prof. mr. H. Zeijlemaker, Rechtspersonen en ondernemingsrecht (II, slot). — Mr. H.P.J.M. Coebergh, Dubbele verkoop, art. 1377 en 1401 B.W. en art. 75, lid 2, Registratiewet 1917. — Prof. mr. P.A. Stein, Overzicht der Nederlandse Rechtspraak: Zakenrecht (III). — Tijdschriften.

nr. 5160.

Mr. A.G. Lubbers, De vruchtgebruiktitel in het gewijzigde ontwerp voor Boek 3 N.B.N. — Prof. mr. P.A. Stein, Overzicht der Nederlandse Rechtspraak: Zakenrecht (IV). — Tijdschriften.

Vennootschappen, Verenigingen en Stichtingen - Band 6. supplement 6.

VIII. Vennootschap onder firma in het algemeen.

De Gerechtsdeurwaarder, 82e jaargang - nr. 2.

De Redactie, Afschaffing dienst ter strafzitting. — K.C. v.d. Mije, Dreverhaven of Briers. — M. Teekens, Betekening van deurwaardersexploitatie in de Benelux. — Th. J. van 't Hoen, De taak van de deurwaarder in het internationaal rechtsverkeer. — I. Harshagen, Een belangrijke beslissing ten aanzien van het deurwaardersexploit.

Journal des Tribunaux - nr. 4773.

André Marchal, Motif légitime ou légitime défense? — Maurice Henrard, Amendes administratives et accidents du travail. — Jurisprudence. — Chronique judiciaire.

Annales de Droit, jaargang 1971 - nr. 4.

In memoriam Jean Renaud. — Dr. Edmée Cabeaux, Considérations médicales sur l'avortement. — R. Troisfontaines, Protection de la vie ou respect de la personne? — P.E. Trousse, La proposition de loi n° 280. — M. T. Meuleds, Considérations sur les problèmes juridiques de l'avortement (Droits de l'Homme, droit belge, législations étrangères, bilan de Droit de la Famille). — Texte de la proposition de loi n° 280. — Table de matières de l'année 1971.

Recueil général de l'Enregistrement et du Notariat, février 1972.

Taxe sur la valeur ajoutée, Enregistrement. — T.V.A., Prestations de services. — Sociétés à responsabilité limitée. — Bail à ferme. — Expropriation pour cause d'utilité publique. — Saisie conservatoire. — Saisie-exécution immobilière. — Bibliographie.

Mouvement communal, jaargang 1971 - nr. 12.

Editorial. — La vie de l'Union. — O. Coenen, Réflexions en marge de la loi du 26 juillet 1971, organisant les agglomérations et fédérations de communes. — G. Vandenborre, La participation locale aux programmes en faveur des personnes âgées. — La conférence sur les villes (Indianapolis 25-28 mai 1971). — Quelques problèmes relatifs à l'enseignement. — Actualités. — Pratique administrative. — Législation. — Jurisprudence (annotée). — Table des matières année 1971.

Jaargang 1972 - nr. 1.

Editorial. — La vie de l'Union. — Assemblée générale annuelle de la section « Assistance publique » de l'Union des villes et communes belges. — Position de l'Union des villes et communes belges en ce qui concerne la révision du Pacte scolaire. — J. Dujardin, La télédistribution. — Actualités. — Législation. — Jurisprudence (annotées). — Chronique bibliographique.

Recueil Dalloz Sirey, jaargang 1972 - nr. 3.

Jean Guyénot, Les groupements d'intérêt économique et les créances des tiers. — Notes. — Jurisprudence. — Législation.

nr. 4.

François Chabas, Disposition et renaissance du droit de rétention en cas de remise puis de restitution de la chose. — Notes. — Jurisprudence. — Législation.

nr. 5.

Philippe Jestaz, Les personnes pouvant prétendre à se retirer d'un ensemble immobilier (pour une conception large de l'article 28 de la loi du 10 juillet 1965). — Notes. — Jurisprudence. — Législation.

La Revue administrative (Paris), jaargang 1971 - nr. 144.

Editorial. — G. Pallez et J.M. Simon, Les nouveaux instruments de gestion et d'information économique à l'Assistance publique de Paris. — Législation et jurisprudence. — Tribune libre. — La vie administrative. — Organisation, méthodes à techniques. — Chroniques. — Bibliographie et discographie.

Public Law, jaargang 1971 - Winter.

J.P.W.B. Mc Auslan, The Plan, the Planners and the Lawyers. — A.R. Carnegie, Judicial Review of Legislation in the West Indian Constitutions. — Paul Rogerson, On the Fettering of Public Powers. — Comment. — Current Survey. — Reviews.